

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 15. lipnja 2018.
(OR. en)

10150/18

**Međuinstitucijski predmet:
2018/0244 (CNS)**

**CADREFIN 109
FIN 472
POLGEN 96
ACP 54
PTOM 19
GROENLAND 1
COEST 123
PECHE 233
ENV 444
EEE 34
RELEX 557**

PRIJEDLOG

Od:	Glavni tajnik Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Datum primitka:	14. lipnja 2018.
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2018) 461 final
Predmet:	Prijedlog ODLUKE VIJEĆA o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije s jedne strane te Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane („Odluka o prekomorskom pridruživanju”)

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2018) 461 final.

Priloženo: COM(2018) 461 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.6.2018.
COM(2018) 461 final

2018/0244 (CNS)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije s jedne strane te Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane („Odluka o prekomorskom pridruživanju”)

{SWD(2018) 337 final} - {SEC(2018) 310 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Ovaj prijedlog dolazi u kontekstu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. opisanog u komunikacijama Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o modernom proračunu Unije koja štiti, osnažuje i brani¹. U tim komunikacijama utvrđeni su glavni prioriteti i ukupan proračunski okvir za programe vanjskog djelovanja EU-a pod naslovom „Susjedstvo i svijet”. Jedan je od tih prioriteta Odluka Vijeća o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije s jedne strane te Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane.

Prekomorske zemlje i područja (PZP-ovi) pridruženi su Europskoj uniji (EU) od stupanja na snagu Ugovora iz Rima. Tih 25 otoka koji se nalaze u atlantskoj, antarktičkoj, arktičkoj, karipskoj i pacifičkoj regiji te regiji Indijskog oceana² nisu suverene zemlje nego ovise o četiri države članice EU-a: Danskoj, Francuskoj, Ujedinjenoj Kraljevini i Nizozemskoj.

Ovim se prijedlogom predviđa da se on počinje primjenjivati od 1. siječnja 2021. te je on upućen Uniji od 27 država članica u skladu s obavijesti Ujedinjene Kraljevine o njezinoj namjeri da se povuče iz Europske unije i Euratoma na temelju članka 50. Ugovora o Europskoj uniji koju je Europsko vijeće primilo 29. ožujka 2017. Stoga se ne primjenjuje na 12 PZP-ova povezanih s Ujedinjenom Kraljevinom. Pridruživanje preostalih 13 PZP-ova Uniji proizlazi iz ustavnih odnosa koje te zemlje i područja imaju s trima državama članicama: Danskom, Francuskom i Nizozemskom.

Općenito, PZP-ovi imaju autonomiju širokog raspona koja obuhvaća područja kao što su gospodarstvo, tržište rada, javno zdravlje, unutarnji poslovi i carine. Obrana i vanjski poslovi obično ostaju u nadležnosti država članica. PZP-ovi nisu dio carinskog područja Unije i izvan su unutarnjeg tržišta pa se u njima ne primjenjuje zakonodavstvo Unije. Kao državljani država članica Europske unije s kojima su njihove zemlje i područja ustavno povezani stanovnici PZP-ova imaju državljanstvo EU-a.

Odluka Vijeća EU/2013/755³ (Odluka o prekomorskom pridruživanju) obuhvaća odnose između PZP-ova (uključujući Grenland), država članica s kojima su povezani i Europske unije. U njoj se opisuje poseban odnos koji PZP-ovi imaju s EU-om kao dio „obitelji EU-a” te poseban zakonodavni okvir koji se na njih primjenjuje. Glavni je izvor financijskih sredstava postojeće Odluke o prekomorskom pridruživanju 11. Europski razvojni fond (ERF), koji obuhvaća izradu programa i financiranje teritorijalnih i regionalnih programa za PZP-ove osim Grenlanda, za koji postoji posebna odluka financirana iz proračuna EU-a.

Prije 1982. Grenland se smatralo dijelom EU-a preko Danske, što znači da su plovila EU-a mogla ribariti u grenlandskim vodama. Grenland se kasnije povukao iz EU-a i pridružio mu se kao PZP putem Grenlandskog ugovora⁴. U sporazumu je naglašena potreba za održavanjem

¹ COM (2018) 98 final, 14.2.2018.; COM(2018) 321 final, 2.5.2018.

² Prilog II. Ugovoru o funkcioniranju Europske unije.

³ Odluka (EU) 2013/755 od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju”), SL L 344, str. 1., 19.12.2013.

⁴ Ugovor o izmjeni, u odnosu na Grenland, ugovorâ o osnivanju Europskih zajednica, SL L 29, 1.2.1985., str. 1.

bliskih odnosa između EU-a i Grenlanda, osobito u pogledu razvojnih potreba Grenlanda i ribolovnih prava EU-a.

Sporazum o ribarstvu⁵ potpisan je 13. ožujka 1984. Nakon preispitivanja sredinom provedbenog razdoblja četvrtog protokola o ribarstvu Europsko vijeće zaključilo je 2003. da bi u aranžmanu trebalo uzeti u obzir važnost ribarstva i strukturnih razvojnih poteškoća na Grenlandu. U Zajedničkoj izjavi⁶ Unije, Grenlanda i Danske iz 2006. utvrđeni su zajednički ciljevi novog partnerstva. Ona je bila politička osnova za Odluku Vijeća 2006/526/EZ⁷ kojom je definiran okvir za suradnju za razdoblje 2007.–2013. Odluka Vijeća 2014/137/EU⁸ sada obuhvaća razdoblje od 2014. do 2020. i u skladu je s naknadnom zajedničkom izjavom EU-a, Grenlanda i Danske iz 2015. kojom se potvrđuju bliski odnosi među strankama.

Postojećom Odlukom o Grenlandu nadopunjuje se Odluka o prekomorskom pridruživanju i navode se neke značajke specifične za odnose s Grenlandom.

U izvješću o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja (prosinac 2017.)⁹ o 10 vanjskih financijskih instrumenata, uključujući Odluku o Grenlandu¹⁰ i 11. ERF, koji uključuje programiranje za druge PZP-ove, zaključeno je da su instrumenti za vanjsko financiranje „primjereni svrsi”. Međutim, u izvješću i tijekom provedenih savjetovanja naglašena je potreba za povećanom fleksibilnošću, pojednostavnjenjem, usklađenošću i uspješnošću. To je dovelo do prijedloga za budući instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, koji će se temeljiti na prikupljenim saznanjima kako bi se pridonijelo pojednostavnjenju strukture Unijina vanjskog djelovanja.

Odluka o prekomorskom pridruživanju i Odluka o Grenlandu ne mogu se uključiti u novi instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju ili u bilo koji pravni akt koji podliježe redovnom zakonodavnom postupku. To je zato što oba imaju poseban postupak donošenja: jednoglasna odluka Vijeća nakon savjetovanja s Europskim parlamentom¹¹. Međutim, da bi se smanjio broj programa predlaže se spajanje obiju odluka u jednu odluku u kojoj se okupljaju svi PZP-ovi, uključujući Grenland.

Nadalje, članak 203. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) pravna je osnova Odluke o prekomorskom pridruživanju i Odluke o Grenlandu. Nakon prijedloga za uključivanje ERF-a u proračun financijska sredstva namijenjena Grenlandu i drugim prekomorskim zemljama i područjima trebala bi dolaziti iz novog naslova proračuna br. 6 „Susjedstvo i svijet”.

Novim zakonodavnim aktom za sve PZP-ove koji obuhvaća politički i pravni okvir te način na koji se provodi suradnja postići će se sljedeće:

⁵ Sporazum o ribarstvu između Europske ekonomske zajednice s jedne strane i Vlade Danske i Lokalne vlade Grenlanda s druge strane, SL L 29, 1.1.1985., str. 9.

⁶ Zajednička izjava Europske zajednice, s jedne strane, i Lokalne vlade Grenlanda i Vlade Danske, s druge strane, o partnerstvu između Europske zajednice i Grenlanda, SL L 208, 29.7.2006., str. 32.

⁷ Odluka (EZ) 2006/526 od 17. srpnja 2006. o odnosima između Europske zajednice, s jedne strane, i Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane, SL L 208, 29.7.2006., str. 28.

⁸ Odluka (EU) 2014/137 od 14. ožujka 2014. o odnosima između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane („Odluka o Grenlandu”), SL L 76, str. 1., 15.3.2014.

⁹ Izvješće o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja temeljilo se na 10 radnih dokumenata službi (jedan za svaki instrument; popis na poveznici u nastavku), a oni su se pak temeljili na 10 neovisnih evaluacija. Sve dokumente možete pronaći ovdje: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en.

¹⁰ SL L 76, 15.3.2014., str. 1.

¹¹ Članak 203. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 326, 26.10.2012., str. 1.).

- jedinstveno upravljanje – isti izvor financiranja (proračun EU-a) za sve PZP-ove stvorit će sinergije u programiranju i provedbi;
- konsolidacija zajedničkih ciljeva;
- pojednostavnjenje i koherentnost pravnog okvira;
- povećana vidljivost PZP-ova kao skupine.

Budući da se obje odluke smatraju „primjerenima svrsi”, vodeće načelo jest zadržati ono što dobro funkcionira uz poboljšanje onoga što sprečava sposobnost partnera da učinkovito provode svoje politike i prioritete. S druge strane, predmetne države članice strogo su inzistirale na zadržavanju strukture i pravne stečevine postojeće Odluke o prekomorskom pridruživanju.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području**

Aktualna pravila i postupci pridruživanja PZP-ova EU-u utvrđeni su u Odluci 2013/755/EU od 25. studenoga 2013.¹² o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji. Oni koji se tiču odnosa s Grenlandom utvrđeni su u Odluci 2014/137/EU od 14. ožujka 2014.¹³ o odnosima između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

U strategiji „Europa 2030.”¹⁴ utvrđena je referentna vrijednost za usklađenost u svim područjima politike u pogledu energetske učinkovitosti i njezina doprinosa energetskej sigurnosti i Okviru do 2030. za klimatsku i energetskeu politiku. Osigurat će se i usklađenost s Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama.

Integrirana politika Europske unije za Arktik¹⁵ odražava Unijin strateški interes za ključnu ulogu u arktičkoj regiji. Na temelju prethodnih inicijativa u njoj se navode argumenti za politiku Unije usmjerenu na poboljšanje međunarodne suradnje u pogledu odgovora na učinke klimatskih promjena na osjetljivi arktički okoliš te na doprinos održivom razvoju i njegovo promicanje, posebice u europskom dijelu Arktika. Grenland ima važnu ulogu u viziji te politike kao dio Kraljevine Danske.

Djelovanja koja se financiraju u okviru ovog prijedloga trebala bi biti usklađena s onima koja se provode u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike i novopredloženog Europskog instrumenta mirovne pomoći. U okviru ovog prijedloga ne bi se trebalo financirati humanitarno djelovanje jer će se ono i dalje financirati iz instrumenta humanitarne pomoći¹⁶.

U Komisijinu je prijedlogu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. utvrđen ambiciozniji cilj u pogledu uključivanja klimatskih pitanja u sve programe EU-a, a opći je cilj da se s 25 % rashoda EU-a pridonosi ostvarivanju ciljeva klimatske politike. Očekuje se da će djelovanja u okviru ovog Programa pridonijeti 20 % ukupne financijske omotnice Programa za klimatske ciljeve. Doprinos ovog Programa ostvarivanju tog općeg cilja pratit će se putem EU-ova sustava klimatskih pokazatelja na odgovarajućoj razini razdvajanja, uključujući upotrebu preciznijih metodologija ako su dostupne. Komisija će i

¹² SL L 344, 19.12.2013., str. 1.

¹³ SL L 76, 15.3.2014., str. 1.

¹⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o energetskej učinkovitosti i njezinu doprinosu energetskej sigurnosti i Okviru za klimatsku i energetskeu politiku do 2030., COM(2014) 520 final.

¹⁵ JOIN (2016) 21.

¹⁶ Potrebno ažurirati.

dalje svake godine iznositi podatke o odobrenim sredstvima za preuzete obveze u kontekstu nacрта godišnjeg proračuna.

Kako bi poduprla potpuno iskorištavanje potencijala programa da pridonese ciljevima klimatske politike Komisija će nastojati utvrditi relevantna djelovanja tijekom pripreme, provedbe, preispitivanja i evaluacije programa.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Odluka o prekomorskom pridruživanju temelji se na dijelu četvrtom UFEU-a. Detaljna pravila i postupci pridruživanja utvrđeni su u odlukama Vijeća na temelju članka 203. UFEU-a, prema kojemu se takvi akti donose posebnim zakonodavnim postupkom.

Članci od 198. do 204. UFEU-a primjenjuju se na Grenland, podložno posebnim odredbama utvrđenima u Protokolu br. 34 o posebnim aranžmanima za Grenland, koji je priložen UFEU-u.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Detaljni aranžmani odredaba u dijelu četvrtom UFEU-a moraju biti na razini Unije jer se svrha pridruživanja (socijalni i gospodarski razvoj i bliske gospodarske veze između PZP-ova i Unije u cjelini) ne može postići djelovanjem na razini država članica. Nadalje, države članice ne bi mogle djelovati u pogledu trgovinskog režima PZP-ova jer je EU sam odgovoran za zajedničku trgovinsku politiku (dio peti, glava II. UFEU-a).

Pristup suradnji s PZP-ovima u zakonodavnom prijedlogu Komisije u skladu je s načelima partnerstva, komplementarnosti i supsidijarnosti. U njemu se predlaže da se financijska pomoć EU-a PZP-ovima temelji na programskim dokumentima za koje bi bili zajednički odgovorni tijela PZP-ova i Komisija te kojima bi se definirale strategije suradnje između Unije i PZP-ova. Te strategije suradnje temeljile bi se na razvojnim ciljevima, strategijama i prioritetima koje su donijela nadležna tijela PZP-ova. Komisija, PZP-ovi i njihove države članice blisko bi surađivali na odlučivanju o aktivnostima uz puno poštovanje institucijskih, zakonodavnih i financijskih ovlasti svakog partnera.

Ne dovodeći u pitanje nadležnosti Komisije, tijela PZP-ova imala bi primarnu odgovornost za provedbu operacija dogovorenih na temelju strategije suradnje. Komisija bi bila odgovorna za uspostavu općih pravila i uvjeta za te programe i projekte.

Partnerstvo između Europske unije, Grenlanda i Danske omogućit će održavanje savjetovanja i politički dijalog o ciljevima i područjima suradnje utvrđenima ovom Odlukom. Ono će osobito definirati okvir koji pruža osnovu za opsežnu suradnju i dijalog u područjima od obostranog interesa.

• Proporcionalnost

Na temelju članaka 198. i 199. UFEU-a pridruživanjem će se nastaviti osiguravati sveobuhvatno partnerstvo koje se sastoji od institucionalnog okvira i trgovinskih aranžmana te obuhvaća mnoga područja suradnje, kao i osnovna načela kojima se uređuje financijska pomoć Unije PZP-ovima.

Uzimajući u obzir specifičnosti PZP-ova i njihov posebni odnos s EU-om, novim zakonodavnim aktom za sve PZP-ove koji obuhvaća politički i pravni okvir te način provedbe suradnje osigurat će se učinkovitost, konsolidacija dijeljenih ciljeva i koherentnost te veća

vidljivost PZP-ova kao skupine. U ovom prijedlogu iznosi se pristup koji je fleksibilan i prilagođen situaciji u svakom PZP-u.

Radi dosljednosti i učinkovitosti te ako nije drukčije navedeno, u predloženoj odluci primijenit će se odredbe u pogledu provedbe, evaluacije i praćenja iz Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI)¹⁷.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

• Retrospektivne evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Člankom 7. Odluke o Grenlandu o provedbi zahtijeva se izvješće o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja najkasnije do lipnja 2018. kako bi se prikupile informacije za budući rad na Odluci i djelovanjima koja se na njoj temelje. Jedanaesti ERF, koji uključuje programiranje drugih PZP-ova, upućuje na potrebu za preispitivanjem uspješnosti do kraja 2018. Stoga su Odluka o Grenlandu (2014/137/EU) i 11. ERF uključeni u evaluaciju s osam drugih instrumenata za vanjsko financiranje, za koje je trebalo biti provedeno izvješće o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja do kraja 2017. na temelju članka 17. Zajedničke provedbene uredbe¹⁸.

U izvješću koje je Komisija donijela u prosincu 2017.¹⁹ procijenjena je daljnja prikladnost tih 10 instrumenata za predviđenu svrhu u cilju osiguravanja učinkovite provedbe pomoći EU-a. Sadržavalo je opću analizu i 10 pojedinačnih radnih dokumenata službi, u kojima je procijenjen svaki financijski instrument na temelju evaluacija koje su izradili vanjski konzultanti tijekom 2016. i 2017.

Zaključak radnog dokumenta službi o Odluci o Grenlandu²⁰ jest da je njezin glavni cilj (očuvanje bliskih i trajnih veza među strankama uz podupiranje održivog razvoja Grenlanda) postignut te se postiže i dalje. Snažno partnerstvo i suradnja s Europskom unijom omogućili su Grenlandu da poveća izgradnju kapaciteta, razvije snažniji sustav upravljanja i financijski sustav te ojača sustav obrazovanja i, kao rezultat toga, radnu snagu.

Odluka o Grenlandu osmišljena je tako da obuhvaća šire političke ciljeve partnerstva s Europskom unijom i bolje omogućuje njihovo ostvarenje. Stoga se mogu nastaviti ostvarivati njezini ciljevi za 2020.

Zaključak radnog dokumenta službi o 11. ERF-u²¹ jest da je bio relevantan. Općenito se pokazao kao učinkovit mehanizam, s dokazanom dodanom vrijednošću i zadovoljavajućom unutarnjom dosljednošću. Utvrđene su određene posljedice neučinkovitosti u provedbenim postupcima PZP-ova na djelotvornost suradnje.

Općenito, zaključak je izvješća o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja da su instrumenti za vanjsko financiranje primjereni svrsi, uvelike u skladu s ciljevima EU-a i potrebama partnerskih zemalja te dovoljno fleksibilni za potporu i omogućivanje provedbe

¹⁷ [Uredba o NDICI-ju]

¹⁸ Uredba (EU) br. 236/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014., SL L 77, 14.3.2014., str. 95.

¹⁹ Izvješće o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja temeljilo se na 10 radnih dokumenata službi (jedan za svaki instrument; popis na poveznici u nastavku), a oni su se pak temeljili na 10 neovisnih evaluacija. Sve dokumente možete pronaći ovdje: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en.

²⁰ https://ec.europa.eu/europeaid/mid-term-review-report-external-financing-instruments_en

²¹ https://ec.europa.eu/europeaid/mid-term-review-report-external-financing-instruments_en

okvira politike koji se razvija. Međutim, utvrđeno je da je zbog velikog broja instrumenata i postupaka oslabljena ukupna usklađenost i vidljivost vanjskog djelovanja EU-a, a sinergije i komplementarnosti nisu u potpunosti iskorištene.

Da bi se odgovorilo na političke i operativne izazove utvrđene u evaluacijama, veći naglasak u okviru naslova proračuna EU-a za vanjsko djelovanje morat će se staviti na četiri ključna pitanja: fleksibilnost, pojednostavnjenje, usklađenost i uspješnost.

Odluka o Grenlandu sastavni je dio Odluke o prekomorskom pridruživanju, koja obuhvaća i Grenland, a financijska sredstva za Grenland i druge PZP-ove sada će potjecati iz istog naslova proračuna EU-a. Stoga će se spajanjem dviju odluka omogućiti pojednostavnjenje, fleksibilnost i usklađenost jer će politički odnosi sa svim PZP-ovima i financijska sredstva biti objedinjeni u jednom instrumentu. Time će naglasiti i ojačati poseban status PZP-ova i dodatno izoštriti fokus na posebnostima PZP-ova u odnosu na druge razvojne partnere te istaknuti da je u suradnji s PZP-ovima glavni naglasak na njihov održivi razvoj.

• **Savjetovanja s dionicima**

O odnosima s PZP-ovima, uključujući Grenland, raspravljano je na tematskoj sjednici o razdoblju nakon 2020. tijekom 16. foruma EU-a i PZP-ova u Bruxellesu 23. veljače 2018. i u pripremnom dokumentu o raspravi o razdoblju nakon 2020. i njezinim posljedicama za PZP-ove²², koji je naručilo udruženje PZP-ova (OCTA).

Osim toga, tijekom vanjske evaluacije instrumenata za vanjsko financiranje, uključujući Odluku o Grenlandu i 11. ERF, održano je otvoreno javno savjetovanje u trajanju od 12 tjedana koje je završilo 3. svibnja 2017.²³ Savjetovanjem su prikupljene i preliminarne informacije za buduće instrumente za vanjsko financiranje. Savjetovanje je održano u obliku i. internetske ankete koja je uključivala određena usmjerena pitanja za lakše davanje povratnih informacija i ii. sastanke uživo s ključnim dionicima.

Tijekom tog savjetovanja istaknuta su sljedeća pitanja:

U pripremnom dokumentu koji je naručila OCTA naglašeno je kako PZP-ovi općenito smatraju da im je Odluka o prekomorskom pridruživanju omogućila velik napredak i da je dobar pravni instrument koji nije potrebno znatno mijenjati. Budućoj suradnji između PZP-ova i EU-a koristilo bi usredotočiti se na ciljeve održivog razvoja. Budući odnosi mogli bi se odvijati putem zasebnog instrumenta za PZP-ove unutar proračuna, s odgovarajućim pravilima, koji omogućuje jednostavno, fleksibilno i fluidno programiranje. Uključivanje ERF-a u proračun EU-a bilo bi dobrodošlo ako bi se određene značajke fleksibilnosti ERF-a mogle zadržati. Neki PZP-ovi zatražili su povećanu financijsku potporu kako bi se uzele u obzir njihove posebne zemljopisne značajke i njihova pripadnost EU-u.

To su stajalište podržale države članice, koje smatraju da je Odluka o prekomorskom pridruživanju pružila dobar temelj za suradnju PZP-ova i EU-a, iako se očekuju znatne promjene u provedbi. U pripremnom dokumentu navodi se i da su države članice spremne prihvatiti poseban instrument unutar proračuna ako priložene odredbe ostanu prikladne, odnosno ako se zadrže proračunska potpora i višegodišnje načelo.

Tijekom javnog savjetovanja o evaluaciji Odluke o Grenlandu opći je zaključak bio da se Odluka pokazala relevantnom i učinkovitom u ispunjavanju svojih općih i posebnih ciljeva te u primjeni svojih općih načela na olakšavanje političkog dijaloga o globalnim i arktičkim pitanjima. Pri razmatranju financijske pomoći u razdoblju nakon 2020. postupci za

²² Izvješće još nije objavljeno, ali ga je Komisija odobrila.

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

programiranje i provedbu financijske pomoći za Grenland mogli bi se na koristan način usporediti s postupcima ERF-a koji su dostupni drugim PZP-ovima. Odluka o Grenlandu smatra se vrijednim instrumentom za održavanje i jačanje snažnih veza između Grenlanda i Unije. Politički aspekti odnosa uvelike su napredovali tijekom godina.

- **Vanjsko stručno znanje**

Vanjska evaluacija Odluke o Grenlandu i 11. ERF-a upotrijebljena je kao osnova za izvješće o preispitivanju sredinom provedbenog razdoblja i njegove prateće radne dokumente službi. Osim toga, PZP-ovi su naručili pripremni dokument o raspravi o razdoblju nakon 2020. i njezinim posljedicama za PZP-ove, koji su izradili vanjski izvođači.

- **Procjena učinka**

Komisija je 2018. provela procjenu učinka kojom su obuhvaćeni svi instrumenti pod naslovom „Globalna Europa” u okviru višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2014.–2020. Procjena učinka fokusirala se na velike promjene predložene za vanjsko djelovanje u VFO-u za razdoblje 2021.–2027. Te promjene uključuju objedinjavanje nekoliko instrumenata u jedan opsežni instrument te uključivanje ERF-a u proračun EU-a.

Zaključak je analize da bi prednosti uključivanja ERF-a u proračun premašile nedostatke dok god su ispunjeni određeni preduvjeti. Primjerice, iznos dodijeljen vanjskom djelovanju ne bi trebao biti manji od zbroja ERF-a i drugih vanjskih instrumenata zajedno, fleksibilnosti ERF-a trebalo bi prenijeti koliko je god to moguće, a vojne operacije financirane u okviru ERF-ova Instrumenta mirovne pomoći za Afriku trebale bi se nastaviti s pomoću drugog izvanproračunskog mehanizma.

Zaključak je procjene učinka i da bi se većina instrumenata mogla spojiti, osim onih s vrlo specifičnom pravnom osnovom ili ciljevima. Instrumenti koji bi se mogli spojiti uključivali su Instrument za razvojnu suradnju, Europski razvojni fond, Europski instrument za susjedstvo, Europski instrument za demokraciju i ljudska prava, Instrument za doprinos stabilnosti i miru i Instrument za partnerstvo. Instrumenti koji bi trebali ostati odvojeni uključuju: humanitarnu pomoć; zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku; dio Instrumenta za suradnju u području nuklearne sigurnost; prekomorske zemlje i područja (uključujući Grenland); Mehanizam Unije za civilnu zaštitu; Instrument pretpristupne pomoći; program Volonteri za humanitarnu pomoć EU-a; potporu turskoj zajednici na Cipru; pričuvu za pomoć u nuždi i Europski instrument mirovne pomoći.

Kako je Komisija²⁴ istaknula i kako je poduprto povratnim informacijama partnera tijekom javnog savjetovanja, trenutačna je struktura instrumenata za vanjsko financiranje presložena. Spajanje niza instrumenata u jedan opsežan instrument pružilo bi priliku za racionalizaciju njihovih sustava upravljanja i nadzora i time smanjenje administrativnog opterećenja institucija EU-a i država članica. Postojanje pojednostavnjenog sustava nadzora omogućilo bi relevantnim institucijama bolji i obuhvatniji pregled vanjskih rashoda EU-a.

Odbor za nadzor regulative preispitao je 25. travnja 2018. procjenu učinka te dao pozitivno mišljenje s primjedbama.

²⁴ Osobito dokument za razmatranje o budućnosti financija EU-a (lipanj 2017.) i Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću. COM (2018) 98 final, 14.2.2018.

- **Pojednostavnjivanje**

U pogledu pojednostavnjenja pravne strukture cilj je smanjiti administrativno opterećenje u usporedbi s aktualnim instrumentima. Trenutačno su odnosi s PZP-ovima i njihova financijska sredstva (uključujući programska i provedbena pravila) obuhvaćeni četirima instrumentima: i. Odlukom o prekomorskom pridruživanju, ii. uredbom o 11. ERF-u, iii. Odlukom o Grenlandu i iv. Zajedničkom provedbenom uredbom.

Predloženom Odlukom predviđa se jedinstveni instrument koji obuhvaća i političke aspekte i posebne odnose između Unije i PZP-ova. Ona prema potrebi uključuje posebne odredbe kojima se usmjerava odnos s Grenlandom, financijske resurse konsolidirane pod jednim naslovom proračuna EU-a i provedbena pravila koja će općenito slijediti Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju osiguravajući koherentnost i pojednostavnjenje. Po potrebi, predloženom Odlukom predvidjet će se posebna pojednostavnjena pravila za PZP-ove u pogledu programiranja.

Nadalje, prijenos (u mjeri u kojoj je to moguće) značajki ERF-a kao što je višegodišnje načelo omogućit će još jednostavnije i fleksibilnije postupke koji dosad nisu bili dostupni Grenlandu. Stoga će se predloženom Odlukom pojednostavniti struktura upravljanja i nadzora aktualnog niza instrumenata.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Financijska sredstva za Grenland doći će iz naslova 6 proračuna EU-a: „Susjedstvo i svijet”. Predviđenim prijenosom nekih obilježja ERF-a kao što je višegodišnje načelo u proračun EU-a, pojednostavnit će se važeći postupci za dodjelu sredstava Grenlandu.

U pogledu drugih PZP-ova, njihova financijska sredstva premjestit će se iz ERF-a pod naslov proračuna „Susjedstvo i svijet”.

Prema Komunikaciji Komisije o modernom proračunu Unije koja štiti, osnažuje i brani²⁵ u okviru naslova „Susjedstvo i svijet” 500 milijuna EUR namijenjeno je suradnji s PZP-ovima.

Ovom Odlukom predviđena je dodjela ukupnog iznosa od 500 000 000 EUR (u tekućim cijenama) pridruživanju PZP-ova. Od tog iznosa 225 000 000 EUR dodjeljuje se Grenlandu, 225 000 000 EUR za ostale PZP-ove, 159 000 000 EUR za teritorijalne programe i 66 000 000 EUR za regionalne programe. Osim toga, unutarregionalna financijska omotnica u iznosu od 15 000 000 EUR otvorena je svim PZP-ovima, uključujući Grenland. Nadalje, u skladu s novom Odlukom predviđen je iznos od 22 000 000 EUR za tehničku pomoć i nedodijeljeni iznos od 13 000 000 EUR.

5. OSTALI DIJELOVI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Aranžmani za provedbu, praćenje, evaluaciju i izvješćivanje bit će u skladu s pravilima utvrđenima u Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, osim ako je drukčije određeno u Odluci.

²⁵ COM (2018) 98 final, 14.2.2018.; COM(2018) 321 final, 2.5.2018.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredbi nacрта odluke**

Budući da će se objediniti Odluka o prekomorskom pridruživanju i Odluka o Grenlandu, spajaju se sva područja koja su slična ili imaju sinergijske učinke. Zadržat će se struktura trenutačne Odluke o prekomorskom pridruživanju i većina njezinih odredaba, po potrebi, i naglasit će se posebnosti odnosa Unije i suradnja s Grenlandom, kao što je cilj zadržavanja bliskih i trajnih veza između Unije, Grenlanda i Danske, prepoznavanje geostrateškog položaja Grenlanda, dijalog o politikama i potencijalna suradnja na pitanjima povezanim s Arktikom i sigurnost hrane. Iz toga proizlazi da će se zadržati pozitivna postignuća Odluke o Grenlandu.

Nova Odluka o prekomorskom pridruživanju trebala bi imati istu strukturu s istim stupovima u pogledu politike, trgovine i suradnje kao aktualna odluka. Glavne promjene uključuju:

- Predloženom Odlukom uzet će se u obzir posljedice povlačenja Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i činjenice da se poseban režim utvrđen u dijelu četvrtom UFEU-a više neće primjenjivati na 12 britanskih PZP-ova.
- S formalnog gledišta općenito se ažurira tekst i njegovi prilozi, osobito kako bi se uzele u obzir najnovije promjene u poreznom i trgovinskom zakonodavstvu.
- Uključivanjem ERF-a u proračun EU-a prilozi IV. i V. *aktualne* Odluke bit će stavljeni izvan snage. Nadalje, Prilog I. o izoliranim PZP-ovima uključen je u Odluku. Prilog III. o upravljanju vlastitim sredstvima EIB-a bit će stavljen izvan snage.
- Dodavanje i ažuriranje odredaba koje odražavaju aktualno stanje odnosa s Grenlandom na temelju članka 3. (ciljevi, načela i vrijednosti), članka 5. (zajednički interesi, komplementarnost i prioriteti), članka 13. (vodeća načela dijaloga), članka 23. (novi članak o sirovinama), članka 31. (suradnja u području istraživanja i inovacija) i članka 35. (javno zdravlje i sigurnost hrane).
- Dio IV. o financijskoj suradnji uključuje namjensku financijsku otmotnicu pod proračunskim naslovom 6 „Susjedstvo i svijet” za PZP-ove. Njime se predviđa i sljedeće:
 - Opća klauzula o upućivanju na Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju za provedbu financijske suradnje na temelju predložene Odluke. Bez obzira na to predloženom Odlukom nastavit će se osiguravati posebno i pojednostavljeno programiranje za PZP-ove;
 - Sudjelovanje PZP-ova u programima Unije u načelu će ostati prihvatljivo i u okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira. Oni će biti prihvatljivi za tematske programe i djelovanja za brzi odgovor Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju.
 - Posebna odredba/instrument omogućuje Komisiji da aktivno promiče unutarregionalne projekte među PZP-ovima, državama AKP-a i državama ili područjima koji ne pripadaju AKP-u te najudaljenijim regijama Unije.

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

**o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između
Europske unije s jedne strane te Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane
(„Odluka o prekomorskom pridruživanju”)**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 203.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog parlamenta²⁶,

u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Ovom Odlukom utvrđuju se pravila i postupak za pridruživanje prekomorskih zemalja i područja (PZP-ovi), uključujući Grenland, EU-u te se zamjenjuje Odluka Vijeća 2013/755/EU²⁷ („Odluka o prekomorskom pridruživanju”) i Odluka Vijeća 2014/137/EU²⁸ („Odluka o Grenlandu”).
- (2) U skladu s člankom 204. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) odredbe članka od 198. do 203. UFEU-a primjenjuju se na Grenland podložno posebnim odredbama utvrđenima u Protokolu br. 34 UFEU-a o posebnim aranžmanima za Grenland. U skladu s Grenlandskim ugovorom²⁹ odnosi između Unije s jedne strane i Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane uređeni su Odlukom Vijeća 2014/137/EU³⁰ koja ističe bliske povijesne, političke, gospodarske i kulturne veze između Unije i Grenlanda te u kojoj se definira posebno partnerstvo i suradnja. Odluka 2014/137/EU prestaje važiti 31. prosinca 2020.
- (3) Od 1. siječnja 2021. Unijina pomoć PZP-ovima koja je prethodno financirana iz Europskog razvojnog fonda (ERF) trebala bi se financirati iz općeg proračuna Unije.
- (4) Kako bi se pojednostavnila količina instrumenata za vanjsko financiranje i njihova uspješnost, odnose sa svim PZP-ovima, uključujući Grenland, trebalo bi ponovno urediti zamjenom Odluke o prekomorskom pridruživanju i Odluke o Grenlandu jednom odlukom.
- (5) Partnerstvo na temelju ove Odluke trebalo bi omogućiti nastavak snažnih veza između Unije s jedne strane i svih PZP-ova s druge strane.
- (6) U ovoj novoj Odluci trebale bi biti naglašene posebnosti suradnje s Grenlandom, kao što je cilj očuvanja bliskih i trajnih veza između Unije, Grenlanda i Danske, prepoznavanje geostrateškog

²⁶ Mišljenje od xx.xx.xxxx. (još nije objavljeno u Službenom listu).

²⁷ Odluka br. 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju”), SL L 344, 19.12.2013., str. 1.

²⁸ Odluka br. 2014/137/EU od 14. ožujka 2014. o odnosima između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane („Odluka o Grenlandu”), SL L 76, 15.3.2014., str. 1.

²⁹ Ugovor o izmjeni, u odnosu na Grenland, ugovorâ o osnivanju Europskih zajednica, SL L 29, 1.2.1985., str. 1.

³⁰ SL L 76, 15.3.2014., str. 1.

položaja Grenlanda, važnost dijaloga o politikama između Grenlanda i Unije, postojanje sporazuma o partnerstvu u ribarstvu između Unije i Grenlanda te potencijalna suradnja na pitanjima povezanim s Arktikom. Trebala bi odgovoriti na globalne izazove omogućavajući razvoj proaktivnog plana i rad na temama od zajedničkog interesa, posebice u pogledu sve većeg utjecaja klimatskih promjena na ljudsku aktivnost i okoliš, pomorski promet, prirodna bogatstva, uključujući sirovine i riblje stokove, kao i na istraživanje i inovacije.

- (7) UFEU i njegovo sekundarno zakonodavstvo ne primjenjuju se automatski na PZP-ove, uz iznimku nekih odredbi koje izrijeckom predviđaju suprotno. Iako nisu treće zemlje, PZP-ovi ne čine dio jedinstvenog tržišta i moraju ispunjavati obveze nametnute trećim zemljama u vezi s trgovinom, posebno u pogledu pravila o podrijetlu, zdravstvenih standarda i zdravstvenih standarda za bilje i zaštitnih mjera.
- (8) Poseban odnos između Unije i PZP-ova mijenja se iz pristupa razvojne suradnje u uzajamno partnerstvo koje podupire održivi razvoj PZP-ova. Nadalje, solidarnost između Unije i PZP-ova trebala bi se temeljiti na njihovu jedinstvenom odnosu i njihovoj pripadnosti istoj europskoj obitelji.
- (9) Program održivog razvoja do 2030., koji su Ujedinjeni narodi usvojili u rujnu 2015., odgovor je međunarodne zajednice na globalne izazove i kretanja u vezi s održivim razvojem. Program održivog razvoja do 2030., koji obuhvaća ciljeve održivog razvoja, Pariški sporazum o klimatskim promjenama i Akcijski plan iz Adis Abebe, transformacijski je okvir za iskorjenjivanje siromaštva i postizanje održivog razvoja na svjetskoj razini. Njegovo je područje primjene univerzalno i pruža sveobuhvatni zajednički okvir za djelovanje koji se primjenjuje na Uniju i na njezine partnere. U njemu je pronađena ravnoteža među gospodarskim, socijalnim i okolišnim dimenzijama održivog razvoja, a prepoznata je i ključna međusobna povezanost njegovih ciljeva. Cilj je Programa održivog razvoja do 2030. da nitko ne zaostaje. Njegova provedba će se pomno koordinirati s ostalim međunarodnim obvezama. Djelovanja provedena na temelju ove Odluke posebno će se usredotočiti na međusobnu povezanost između ciljeva održivog razvoja i na integrirana djelovanja kojima se mogu stvoriti usporedne koristi i na koherentan način postići mnogi ciljevi.
- (10) Pridruživanje PZP-ova Uniji trebalo bi se i dalje temeljiti na tri ključna stupa unapređivanja konkurentnosti, jačanja otpornosti i smanjenja osjetljivosti te na promicanju suradnje i integracije između PZP-ova i ostalih partnera i susjednih regija.
- (11) Financijska pomoć Unije koja se dodjeljuje putem partnerstva trebala bi donijeti europsku perspektivu u razvoj PZP-ova te bi trebala doprinijeti jačanju bliskih i trajnih veza s tim područjem, u isto vrijeme jačajući položaj PZP-ova kao naprednih ispostava Unije, na temelju zajedničkih vrijednosti i povijesti koje povezuju te partnere.
- (12) S obzirom na zemljopisni položaj PZP-ova i usprkos različitom statusu svakog sudionika na danom zemljopisnom području u odnosu na pravo Unije, suradnja među njima i njihovim susjedima trebala bi se provoditi u interesu svih strana s posebnim težištem na područja zajedničkog interesa i promicanje vrijednosti i standarda Unije.
- (13) Mnogi PZP-ovi susjedi su najudaljenijih regija iz članka 349. UFEU-a te afričkih, karipskih i pacifičkih (AKP) država i ostalih trećih područja i zemalja te dijele zajedničke potrebe sa svojim susjedima od prilagodbe na klimatske promjene i njihova ublažavanja te očuvanja biološke raznolikosti do pitanja povezanih s oceanima, gospodarske diversifikacije i smanjenja rizika od katastrofa.

- (14) U Komunikaciji Komisije od 24. listopada 2017. „Jače i obnovljeno strateško partnerstvo s najudaljenijim regijama EU-a”³¹, zaključcima 15. i 16. foruma PZP-ova i EU-a te preporukama Komisije za pregovore o sporazumu o partnerstvu između Europske unije i zemalja AKP-a³² poziva se na jačanje programa regionalne suradnje koji uključuju PZP-ove i njihove susjede.
- (15) PZP-ovi imaju visoku biološku raznolikost kopna i mora. Klimatske promjene utječu na prirodni okoliš PZP-ova i predstavljaju prijetnju njihovu održivom razvoju. Djelovanja u području očuvanja biološke raznolikosti i usluga ekosustava, smanjenja rizika od katastrofa, održivog upravljanja prirodnim bogatstvima i promicanja održive energije doprinose prilagodbi i ublaživanju klimatskih promjena u PZP-ovima. Cilj pridruživanja trebalo bi biti osiguranje očuvanja, obnavljanja i održivog korištenja biološke raznolikosti i usluga ekosustava kao ključnog elementa u postizanju održivog razvoja.
- (16) Imajući na umu važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s Unijinom obvezom provedbe Pariškog sporazuma i UN-ovim ciljevima održivog razvoja, ovaj će Program pridonijeti uključivanju klimatskih pitanja u Unijine politike i ostvarivanju općeg cilja podupiranja klimatskih ciljeva s 25 % proračunskih rashoda Unije. Očekuje se da će djelovanja u okviru ovog Programa pridonijeti 20 % ukupne financijske omotnice Programa za klimatske ciljeve. Relevantne će se aktivnosti utvrditi tijekom provedbe Programa te će se ponovno ocijeniti u kontekstu postupaka njegove evaluacije i preispitivanja sredinom razdoblja.
- (17) Važna uloga koju bi PZP-ovi mogli imati u doprinosu obvezama EU-a u okviru multilateralnih sporazuma o okolišu trebala bi se prepoznati u odnosima između Unije i PZP-ova.
- (18) Unija i PZP-ovi prepoznaju posebnu važnost obrazovanja i strukovnog osposobljavanja kao pokretača održivog razvoja PZP-ova.
- (19) Pridruživanje između Unije i PZP-ova trebalo bi uzimati u obzir očuvanje kulturne raznolikosti i identiteta PZP-ova te im doprinositi.
- (20) Trgovinska suradnja i suradnja povezana s trgovinom između Unije i PZP-ova trebale bi doprinijeti cilju održivoga gospodarskog razvoja, društvenog razvoja i zaštite okoliša.
- (21) Ova bi Odluka trebala predvidjeti fleksibilnija pravila o podrijetlu uključujući nove mogućnosti kumulacije podrijetla. Kumulacija bi se trebala omogućiti ne samo za PZP-ove i zemlje iz Sporazuma o ekonomskom partnerstvu (EPA) već pod određenim uvjetima i za proizvode podrijetlom iz zemalja na koje Unija primjenjuje sporazum o slobodnoj trgovini, kao i za proizvode koji ulaze u Uniju bez carine i bez kvote u okviru Općeg sustava povlastica Unije, a koji također podliježu uvjetima. Ti uvjeti potrebni su za sprečavanje izbjegavanja trgovine i osiguravanje pravilnog funkcioniranja režima kumulacije.
- (22) Postupci certifikacije podrijetla iz PZP-ova trebaju se ažurirati u interesu dotičnih subjekata i administrativnih tijela u PZP-ovima. Odredbe o administrativnoj suradnji između Unije i PZP-ova također bi se na odgovarajući način trebale ažurirati.
- (23) Nadalje, trebalo bi utvrditi dostatno detaljne odredbe o zaštiti i nadzoru. To bi nadležnim tijelima PZP-ova i Unije, kao i gospodarskim subjektima omogućilo da se pouzdaju u jasna i transparentna pravila te postupke. Naposljetku, zajednički je interes osigurati pravilnu primjenu postupaka i aranžmana koji PZP-ovima omogućuju izvoz robe u Uniju bez carine i bez kvota.
- (24) Uzimajući u obzir ciljeve integracije i razvoj globalne trgovine u području usluga i poslovnog nastana, potrebno je podržati razvoj tržišta usluga i mogućnosti ulaganja poboljšavajući tržišni pristup uslugama i ulaganju PZP-ova na tržište Unije. U tom pogledu Unija bi PZP-ovima trebala ponuditi najbolji mogući tretman koji je opsežnim klauzulama najpovlaštenije nacije

³¹ COM (2017) 623 final, 24.10.2017.

³² COM (2017) 763 final, 12.12.2017.

ponuđen bilo kojem drugom trgovinskom partneru, istodobno osiguravajući PZP-ovima fleksibilnije mogućnosti za trgovinske odnose ograničavajući tretman koji PZP-ovi nude Uniji na ono što je ponuđeno drugim velikim trgovinskim gospodarstvima.

- (25) Suradnja između Unije i PZP-ova u području financijskih usluga trebala bi doprinijeti stvaranju sigurnijeg, snažnijeg i transparentnijeg financijskog sustava koji je nužan za unapređivanje globalne financijske stabilnosti i jačanje održivog razvoja. Napori u tom području trebali bi se usmjeriti na približavanje međunarodno dogovorenim standardima i usklađivanje zakonodavstva PZP-ova s pravnom stečevinom Unije o financijskim uslugama. Odgovarajuća pozornost trebala bi se posvetiti jačanju administrativnog kapaciteta tijela PZP-ova, uključujući u području nadzora.
- (26) Financijska pomoć Unije trebala bi se usmjeriti tamo gdje ima najveći učinak, uzimajući u obzir njezin kapacitet djelovanja na globalnoj razini i reagiranja na globalne izazove, kao što su iskorjenjivanje siromaštva, održivi i uključivi razvoj ili promicanje demokracije diljem svijeta, dobro upravljanje, ljudska prava i vladavina prava, njezino dugoročno i očekivano djelovanje u razvojnoj pomoći i njezinu ulogu u koordinaciji s državama članicama.
- (27) Radi učinkovitosti, pojednostavnjenja i prepoznatljivosti upravljačkih kapaciteta tijela PZP-ova, financijskim izvorima koji su odobreni PZP-ovima trebalo bi se upravljati na temelju uzajamnog partnerstva. Nadalje, tijela PZP-ova trebala bi preuzeti odgovornost za oblikovanje i provedbu tih politika koje su između stranaka dogovorene kao strategije suradnje. Ograničeni administrativni i ljudski potencijali PZP-ova trebali bi se uzeti u obzir u procesu programiranja i provedbe.
- (28) Ovom Odlukom utvrđuje se financijska omotnica za pridruživanje PZP-ova Uniji, „Odluku o prekomorskom pridruživanju”, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 16. Međuinstitucijskog sporazuma od [---] između Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije o proračunskoj disciplini, o suradnji u vezi s proračunskim pitanjima i o dobrom financijskom upravljanju, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.
- (29) Na ovu se Odluku primjenjuju horizontalna financijska pravila koja su na temelju članka 322. Ugovora o funkcioniranju Europske unije donijeli Europski parlament i Vijeće. Ta su pravila utvrđena u Financijskoj uredbi i njima se određuje osobito postupak utvrđivanja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, javne nabave, nagrada, neizravnog izvršenja te predviđa provjera odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a odnose se i na zaštitu proračuna Unije u slučaju općih nedostataka u pogledu vladavine prava u državama članicama, s obzirom na to da je poštovanje vladavine prava bitan preduvjet za dobro financijsko upravljanje i učinkovito financiranje sredstvima Unije.
- (30) Vrste financiranja i načini provedbe predviđeni ovom Odlukom trebali bi se odabrati na temelju toga koliko je njima moguće postići posebne ciljeve djelovanja i ostvariti rezultate uzimajući u obzir posebice troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik nepoštovanja. To bi trebalo uključivati razmatranje upotrebe jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i jediničnih troškova, kao i financiranja koje nije povezano s troškovima, kako je navedeno u članku 125. stavku 1. Financijske uredbe.
- (31) Unija bi trebala tražiti najučinkovitiji način korištenja dostupnih resursa kako bi optimizirala učinak svojeg vanjskog djelovanja. To bi se trebalo postići koherentnošću i komplementarnošću Unijinih instrumenata za vanjsko financiranje te stvaranjem sinergija s drugim politikama i programima Unije. Kako bi se maksimalno povećao učinak zajedničkih intervencija i postigao zajednički cilj, ovom bi se Odlukom trebalo omogućiti kombiniranje financiranja s drugim programima Unije dok god doprinosi ne pokrivaju iste troškove.

- (32) Ova Odluka trebala bi po potrebi upućivati na [Uredbu o NDICI-ju] (Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju) radi provedbe suradnje, čime će se osigurati usklađenost upravljanja među instrumentima.
- (33) Kako bi se uzela u obzir kretanja i promjene u carinskom i trgovinskom zakonodavstvu ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebalo bi delegirati Komisiji uzimajući u obzir sadržaj priloga II., III. i IV. da bi se Komisiji omogućilo prenošenje tih promjena u odluku. U skladu sa stavcima 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³³, postoji potreba za evaluacijom ovog programa na temelju informacija prikupljenih posebnim zahtjevima za praćenje izbjegavajući pritom prekomjerne propise i administrativno opterećenje, osobito za države članice. Ti zahtjevi prema potrebi mogu uključivati mjerljive pokazatelje kao osnovu za evaluaciju učinaka Programa na terenu. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³⁴. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (34) Upućivanja na instrumente vanjske pomoći u članku 9. Odluke Vijeća 2010/427/EU³⁵ trebalo bi tumačiti i kao upućivanje na ovu Odluku. Komisija bi trebala osigurati provedbu ove Odluke u skladu s ulogom Europske službe za vanjsko djelovanje kako je predviđena tom odlukom.
- (35) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu članka 10. stavka 6. i članka 16. stavka 8. Priloga II., članka 2. Priloga III., članaka 5. i 6. Priloga IV. ove Odluke, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo *izvršavati* u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.
- (36) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća³⁶, Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95³⁷, Uredbom Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96³⁸ i Uredbom Vijeća (EU) 2017/1939³⁹, financijski interesi Unije trebaju se štiti učinkovitim i razmjernim mjerama, među ostalim i sprečavanjem, otkrivanjem, ispravljanjem i istragom nepravilnosti, uključujući prijevaru, povratom izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, izricanjem administrativnih sankcija. Konkretno, u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (Euratom, EZ) br. 2185/96 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) može provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, kako bi se ustanovilo je li

³³ Međuinstitucijski sporazum Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.; SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

³⁴ Isto.

³⁵ Odluka Vijeća 2010/427/EU od 26. srpnja 2010. o utvrđivanju ustroja i rada Europske službe za vanjsko djelovanje, SL L 201, 3.8.2010., str. 30.

³⁶ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999, SL L 248, 18.9.2013., str. 1.

³⁷ Uredba (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica, SL L 312, 23.12.1995., str. 1.

³⁸ Uredba (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti, SL L 292, 15.11.1996., str. 2.

³⁹ Uredba (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”), SL L 283, 31.10.2017., str. 1.

došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti kojom se šteti financijskim interesima Unije. U skladu s Uredbom (EU) 2017/1939 Ured europskog javnog tužitelja („EPPO”) može provoditi istrage i kazneni progon za prijevare i druga kaznena djela kojima se šteti financijskim interesima Unije, kako je predviđeno u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili subjekt koji primaju sredstva Unije moraju u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije i dodijeliti Komisiji, OLAF-u, EPPO-u i Europskom revizorskom sudu (ERS) nužna prava i pristup te se pobrinuti da sve treće strane koje su uključene u izvršavanje sredstava Unije osiguraju jednakovrijedna prava. Zbog toga bi sporazumi s trećim zemljama i područjima i s međunarodnim organizacijama te bilo koji ugovor ili sporazum koji proizlazi iz provedbe ove Odluke trebali sadržavati odredbe kojima se izričito ovlašćuju Komisija, Revizorski sud i OLAF za provođenje revizija, provjera i inspekcija na terenu u skladu s njihovim nadležnostima te osiguravajući da sve treće strane uključene u provedbu Unijina financiranja dodijele jednakovrijedna prava.

- (37) Na temelju ove Odluke Vijeće bi trebalo biti u mogućnosti dati inovativni odgovor na sve gore navedene čimbenike, koji je istodobno dosljedan i prilagođen različitim situacijama,

DONIJELO JE OVU ODLUKU

DIO I.

OPĆE ODREDBE O PRIDRUŽIVANJU PREKOMORSKIH ZEMALJA I PODRUČJA UNIJI

NASLOV 1

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Odlukom uspostavlja se pridruživanje prekomorskih zemalja i područja (PZP-ovi) Uniji („pridruživanje”), koje predstavlja partnerstvo na temelju članka 198. UFEU-a kojim se podupire održivi razvoj PZP-ova i promiču vrijednosti i standardi Unije diljem svijeta.
2. Partneri su pridruživanja Unija, PZP-ovi i države članice s kojima su povezani.
3. Člankom 73. ove Odluke uspostavlja se program za financiranje pridruživanja PZP-ova za razdoblje od 2021. do 2027. („Program”). Njome se utvrđuju ciljevi Programa, oblici financiranja Unije i pravila za osiguravanje takvog financiranja, kako je navedeno u Prilogu I. ovoj Odluci.

Članak 2.

Teritorijalna primjena

Pridruživanje se primjenjuje na PZP-ove navedene u Prilogu II. UFEU-u.

⁴⁰ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevare počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima, SL L 198, 28.7.2017., str. 29.

Članak 3.

Ciljevi, načela i vrijednosti

1. Pridruživanje između Unije i PZP-ova temelji se na ciljevima, načelima i vrijednostima koje dijele PZP-ovi, države članice s kojima su povezani i Unija.
2. Partneri priznaju međusobna prava određivanja svojih politika i prioriteta u području održivog razvoja, utvrđivanja vlastitih razina domaće zaštite okoliša i rada te donošenja relevantnih zakona i politika i njihovih odgovarajućih izmjena, u skladu s obvezama prema međunarodno priznatim standardima i sporazumima. Pritom teže osiguravanju visoke razine zaštite okoliša i rada.
3. Pri provedbi ove Odluke partnere vode načela transparentnosti, supsidijarnosti i potreba za učinkovitošću te se podjednako bave trima stupovima održivog razvoja PZP-ova: gospodarskim razvojem, društvenim razvojem i zaštitom okoliša.
4. Opći cilj ove Odluke promicanje je gospodarskog i socijalnog razvoja PZP-ova te uspostava bliskih gospodarskih odnosa između njih i Unije u cjelini. Pridruživanjem se želi pridonijeti ostvarenju tog općeg cilja tako što se unapređuje konkurentnost i jača otpornost PZP-ova, smanjuje njihova gospodarska i okolišna osjetljivost i promiče suradnja između njih i drugih partnera.
5. U skladu s člankom 3. stavkom 5. i člankom 21. UEU-a posebni ciljevi ove Odluke jesu sljedeći:
 - (a) poticati i podupirati suradnju s PZP-ovima,
 - (b) podržavati Grenland i surađivati s njime u rješavanju njegovih glavnih izazova, kao što je podizanje razine obrazovanja, i pridonositi kapacitetima grenlandske uprave za osmišljavanje i provođenje nacionalnih politika.
6. U ostvarenju tih ciljeva u pridruživanju će se poštovati temeljna načela slobode, demokracije, ljudskih prava i temeljnih sloboda, vladavine prava, dobrog upravljanja i održivog razvoja koja su zajednička PZP-ovima i državama članicama s kojima su povezani.

Članak 4.

Upravljanje pridruživanjem

Upravljanje pridruživanjem provode Komisija i tijela PZP-ova, a ako je to potrebno i država članica s kojom je PZP povezan, u skladu s njihovim institucijskim, pravnim i financijskim nadležnostima.

Članak 5.

Zajednički interesi, komplementarnost i prioriteti

1. Pridruživanje je okvir za politički dijalog i suradnju u pitanjima od zajedničkog interesa.
2. Prednost ima suradnja u područjima zajedničkog interesa kao što su:
 - (a) gospodarska diversifikacija gospodarstava PZP-ova, uključujući daljnju integraciju u svjetska i regionalna gospodarstva; u posebnom slučaju Grenlanda potreba za povećanjem razine vještina njegove radne snage;
 - (b) promicanje zelenog i plavog gospodarstva;
 - (c) održivo upravljanje prirodnim resursima uključujući očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti te usluge ekosustava;
 - (d) ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba na učinke klimatskih promjena;

- (e) promicanje smanjenja rizika od katastrofa;
 - (f) promicanje aktivnosti u području istraživanja, inovacija i znanstvene suradnje;
 - (g) promicanje društvenih, kulturnih i gospodarskih razmjena između PZP-ova, njihovih susjeda i drugih partnera;
 - (h) pitanja povezana s Arktikom.
3. Suradnja u područjima zajedničkog interesa ima cilj promicati samostalnost PZP-ova i razvijati kapacitete PZP-ova za osmišljavanje, provedbu i praćenje strategija i politika navedenih u stavku 2.

Članak 6.

Promicanje pridruživanja

1. Radi jačanja međusobnih odnosa Unija i PZP-ovi nastoje građane upoznati s pridruživanjem, posebno promičući razvoj veza i suradnje između tijela, akademske zajednice, civilnog društva i poduzeća PZP-ova s jedne strane i njihovih sugovornika unutar Unije s druge strane.
2. PZP-ovi ulažu trud u jačanje i promicanje svojih odnosa s Unijom u cjelini. Države članice podupiru te napore.

Članak 7.

Regionalna suradnja, regionalna integracija i suradnja s drugim partnerima

1. U skladu s člankom 3. ove Odluke cilj je pridruživanja potpora PZP-ovima u njihovim naporima za sudjelovanje u odgovarajućim međunarodnim, regionalnim i/ili podregionalnim inicijativama suradnje, kao i u regionalnim ili podregionalnim procesima integracije, u skladu s vlastitim težnjama, ciljevima i prioritetima koje su definirala tijela PZP-ova.
2. U tu svrhu Unija i PZP-ovi mogu razmjenjivati informacije i najbolje prakse ili utvrditi drugi oblik bliske suradnje i koordinacije s ostalim partnerima u kontekstu sudjelovanja PZP-ova u regionalnim i međunarodnim organizacijama, ako je potrebno putem međunarodnih sporazuma.
3. Cilj je pridruživanja potpora suradnje između PZP-ova i drugih partnera u područjima suradnje navedenima u Dijelovima II. i III. ove Odluke. U tom pogledu cilj je pridruživanja promicanje suradnje između PZP-ova i najudaljenijih regija, navedenih u članku 349. UFEU-a, njihovih susjednih država AKP-a i država i područja koji ne pripadaju AKP-u. Kako bi se postigao taj cilj, Unija poboljšava koordinaciju i sinergije između relevantnih programa Unije. Unija također nastoji uključiti PZP-ove u svoja tijela dijaloga s njihovim susjednim zemljama, bez obzira na to je li riječ o državama AKP-a ili državama ili područjima koji ne pripadaju AKP-u, te prema potrebi s najudaljenijim regijama.
4. Potpora sudjelovanju PZP-ova u odgovarajućim regionalnim organizacijama za integraciju posebno se usmjerava na:
 - (a) izgradnju kapaciteta odgovarajućih regionalnih organizacija i institucija čiji su članovi PZP-ovi;
 - (b) regionalne ili podregionalne inicijative kao što je provedba sektorskih reformskih politika povezanih s područjima suradnje određenima u Dijelu II. i III. ove Odluke;
 - (c) svijest i znanje PZP-ova o učincima procesa regionalne integracije u različitim područjima;
 - (d) sudjelovanje PZP-ova u razvoju regionalnih tržišta u kontekstu organizacija za regionalnu integraciju;

- (e) prekogranične investicije između PZP-ova i njihovih susjeda.

Članak 8.

Sudjelovanje u Europskim grupacijama za teritorijalnu suradnju

U okviru primjene članka 7. stavaka 1., 2. i 3. ove Odluke inicijative za suradnju ili drugi oblici suradnje također znače da vladina tijela, regionalne i podregionalne organizacije, lokalna tijela i, ako je potrebno, druga javna i privatna tijela ili institucije (uključujući pružatelje javnih usluga) iz PZP-a mogu sudjelovati u Europskoj grupaciji za teritorijalnu suradnju (EGTS) podložno pravilima i ciljevima aktivnosti suradnje iz ove Odluke i onima iz Uredbe (EU) br. 1302/2013⁴¹ te u skladu s režimom koji se primjenjuje na državu članicu koja je povezana s PZP-om.

Članak 9.

Posebni tretman

1. U okviru pridruživanja uzima se u obzir raznolikost PZP-ova u pogledu gospodarskog razvoja i kapaciteta kako bi u potpunosti iskoristila regionalna suradnja i regionalna integracija iz članka 7.
2. Poseban tretman utvrđuje se za izolirane PZP-ove.
3. Kako bi se izoliranim PZP-ovima omogućilo prevladavanje strukturnih i drugih prepreka u njihovu razvoju, tim se posebnim tretmanom uzimaju u obzir njihove posebne poteškoće, među ostalim, kada se određuje opseg financijske pomoći i uvjeti koji su s njom povezani.
4. Izoliranim PZP-om smatra se Saint Pierre-et-Miquelon.

NASLOV 2

SURADNJA

Članak 10.

Opći pristup

1. Pridruživanje se temelji na proširenom dijalogu i savjetovanjima o pitanjima od zajedničkog interesa između PZP-ova, država članica s kojima su povezani i Komisije i, ako je to potrebno, Europske investicijske banke (EIB).
2. PZP-ovi organiziraju, prema potrebi, dijalog i savjetovanja s vlastima i tijelima kao što su:
 - (a) nadležna lokalna i druga javna tijela;
 - (b) ekonomski i socijalni partneri;
 - (c) svako drugo odgovarajuće tijelo koje predstavlja civilno društvo kao što su partneri iz područja zaštite okoliša, nevladine organizacije i tijela koja su odgovorna za promicanje jednakosti između muškaraca i žena.

⁴¹ Uredba (EU) br. 1302/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1082/2006 o Europskoj grupaciji za teritorijalnu suradnju (EGTS) u vezi s pojašnjenjem, pojednostavljenjem i poboljšanjem osnivanja i funkcioniranja takvih grupacija, SL L 347, 20.12.2013., str. 303.

Članak 11. Sudionici suradnje

1. Sudionici suradnje u PZP-ovima obuhvaćaju:
 - (a) vladina tijela PZP-ova;
 - (b) lokalna tijela u okviru PZP-ova;
 - (c) pružatelje javnih usluga i organizacije civilnog društva kao što su društvena i poslovna udruženja, udruženja poslodavaca i sindikati te lokalne, nacionalne ili međunarodne nevladine organizacije;
 - (d) regionalne i podregionalne organizacije.
2. Države članice s kojima su PZP-ovi povezani obavješćuju Komisiju o vladinim i lokalnim tijelima iz stavka 1. točaka (a) i (b).

Članak 12.

Odgovornosti nevladinih sudionika

1. Nevladini sudionici mogu imati ulogu u razmjeni informacija i savjetovanju o suradnji, a posebno u pripremi i provedbi pomoći za suradnju, projekata ili programa. Na njih se mogu prenijeti ovlasti za financijsko upravljanje za provedbu takvih projekata ili programa za potrebe potpore lokalnim razvojnim inicijativama.
2. Nevladini sudionici koji ispunjavaju uvjete za decentralizirano upravljanje projektima ili programima određuju se sporazumom između tijela PZP-ova, Komisije i države članice s kojom je PZP povezan, uzimajući u obzir određeni predmet, njihovu stručnost i područje aktivnosti. Postupak utvrđivanja provodi se u svakom PZP-u kao dio proširenog dijaloga i savjetovanja navedenih u članku 10.
3. Cilj je pridruživanja pridonijeti naporima PZP-ova za jačanje organizacija civilnog društva, posebno u pogledu njihova stvaranja i razvoja te razvoja režima potrebnog za početak njihova uključivanja u osmišljavanje, provedbu i evaluaciju razvojnih strategija i programa.

NASLOV 3

INSTITUCIONALNI OKVIR PRIDRUŽIVANJA

Članak 13.

Vodeća načela dijaloga

1. Unija, PZP-ovi i države članice s kojima su povezani redovito sudjeluju u proširenom i političkom dijalogu.
2. Dijalog se vodi poštujući u potpunosti odgovarajuće institucionalne, pravne i financijske ovlasti Unije, PZP-ova i država članica s kojima su povezani. Dijalog će biti fleksibilan. Može biti služben ili neslužben, na odgovarajućoj razini ili odgovarajućeg formata i vodi se unutar okvira iz članka 14.
3. Zahvaljujući dijalogu PZP-ovi potpuno sudjeluju u provedbi pridruživanja.
4. Dijalog je, među ostalim, usredotočen na posebna politička pitanja od zajedničkog interesa ili od opće važnosti za postizanje ciljeva pridruživanja.

5. Dijalog s Grenlandom posebno osigurava osnovu za opsežnu suradnju i dijalog u područjima kao što su, između ostalog, energetika, klimatske promjene i okoliš, prirodni resursi, uključujući sirovine i riblje stokove, pomorski prijevoz, istraživanje i inovacije i aspekte tih pitanja koji su povezani s Arktikom.

Članak 14.

Tijela pridruživanja

1. U okviru pridruživanja osnivaju se sljedeća tijela dijaloga:
 - (a) forum PZP-EU za dijalog („Forum PZP-EU”) jedanput godišnje okuplja tijela PZP-ova, predstavnike država članica i Komisiju. Članovi Europskog parlamenta, predstavnici EIB-a i predstavnici najudaljenijih regija pridružuju se Forumu PZP-EU ako je potrebno;
 - (b) Komisija, PZP-ovi i države članice s kojima su povezani redovito održavaju trostrana savjetovanja. Ta savjetovanja organiziraju se najmanje tri puta godišnje na inicijativu Komisije ili na zahtjev PZP-ova i država članica s kojima su povezani;
 - (c) u dogovoru između PZP-ova, država članica s kojima su povezani i Komisije, radne skupine koje imaju savjetodavnu ulogu osnivaju se radi praćenja provedbe pridruživanja u odgovarajućem obliku za pitanja kojima se bave. Te radne skupine mogu se sastati na zahtjev Komisije, države članice ili PZP-a. One osiguravaju tehničke rasprave o pitanjima koja su od posebne važnosti za PZP-ove i države članice s kojima su povezani, dopunjujući aktivnosti koje se obavljaju u okviru Foruma PZP-EU i/ili trostranih savjetovanja.
2. Komisija predsjedava Forumom PZP-EU, trostrukim savjetovanjima i radnim skupinama te osigurava funkciju tajništva.

DIO II.

PODRUČJA SURADNJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ U OKVIRU PRIDRUŽIVANJA

NASLOV 1

PITANJA POVEZANA S OKOLIŠEM, KLIMATSKE PROMJENE, OCEANI I SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA

Članak 15. **Opća načela**

U kontekstu pridruživanja suradnja u području zaštite okoliša, klimatskih promjena i smanjenja rizika od katastrofa može obuhvaćati:

- (a) potporu naporima PZP-ova za utvrđivanje i provedbu politika, strategija, akcijskih planova i mjera;
- (b) potporu naporima PZP-ova za integraciju u regionalne mreže i inicijative;
- (c) promicanje održivog korištenja resursa i učinkovitosti uporabe resursa te poticanje razdvajanja gospodarskog rasta od degradacije okoliša; i
- (d) potporu naporima PZP-ova za djelovanje kao regionalnog središta i središta izvrsnosti.

Članak 16.

Održivo upravljanje i očuvanje biološke raznolikosti i usluge ekosustava

U kontekstu pridruživanja suradnja u području održivog upravljanja i očuvanja biološke raznolikosti i usluga ekosustava može obuhvaćati:

- (a) promicanje uspostave i učinkovitog upravljanja zaštićenim morskim i kopnenim područjima te poboljšano upravljanje postojećim zaštićenim područjima;
- (b) poticanje održivog upravljanja morskim i kopnenim resursima koje pridonosi zaštiti vrsta, staništa i funkcija ekosustava izvan zaštićenih područja, posebno zaštititi ugroženih, osjetljivih i rijetkih vrsta;
- (c) jačanje očuvanja i održivog korištenja morske i kopnene biološke raznolikosti i ekosustava:
 - i. odgovaranjem na šire izazove klimatskih promjena s kojima se suočavaju ekosustavi tako što se čuvaju zdravi, otporni ekosustavi i potiču zelene i plave infrastrukture i pristupi prilagodbi i ublaživanju klimatskih promjena koji se temelje na ekosustavima, što često donosi više prednosti;
 - ii. jačanjem kapaciteta na lokalnoj, regionalnoj i/ili međunarodnoj razini promicanjem razmjene informacija, znanja i najboljih praksi između svih dionika uključujući javna tijela, zemljoposjednike, privatni sektor, istraživače i civilno društvo;
 - iii. jačanjem postojećih programa za očuvanje prirode i napora povezanih s tim unutar i izvan očuvanog područja;

- iv. širenjem baze znanja i popunjavanjem praznina u znanju, uključujući mjerenje vrijednosti funkcija i usluga ekosustava;
- (d) promicanje i omogućivanje regionalne suradnje za rješavanje pitanja kao što su invazivne strane vrste ili učinci klimatskih promjena;
- (e) razvoj mehanizama za osiguranje resursa uključujući plaćanje usluga ekosustava.

Članak 17.

Održivo upravljanje šumama

U kontekstu pridruživanja suradnja u području održivog upravljanja šumama može obuhvaćati promicanje očuvanja i održivog upravljanja šumama, uključujući njihovu ulogu u očuvanju okoliša od erozije i nadzoru širenja pustinja, pošumljivanju i upravljanju izvozom drvne građe.

Članak 18.

Integrirano upravljanje priobalnom zonom

U kontekstu pridruživanja suradnja u području integriranog upravljanja priobalnom zonom može obuhvaćati:

- (a) potporu naporima PZP-ova za djelotvorno održivo upravljanje morskim i priobalnim zonama u utvrđivanju strateških i integriranih pristupa planiranju i upravljanju morskim i priobalnim zonama;
- (b) usklađivanje gospodarskih i društvenih aktivnosti kao što su ribarstvo i akvakultura, turizam, pomorski prijevoz i poljoprivreda s potencijalom morskih i priobalnih zona u smislu obnovljivih izvora energije i sirovina, uzimajući pritom u obzir učinke klimatskih promjena i ljudske aktivnosti.

Članak 19.

Oceani

1. U kontekstu pridruživanja suradnja u području međunarodnog upravljanja oceanima može obuhvaćati:
- (a) jačanje dijaloga o pitanjima od zajedničkog interesa u tom području;
- (b) promicanje znanja o moru i biotehnologiji, energiji oceana, pomorskom nadzoru, upravljanju priobalnim zonama i upravljanju na temelju ekosustava;
- (c) promicanje integriranih pristupa na međunarodnoj razini;
- (d) aktivno promicanje dobrog upravljanja, najbolje prakse i odgovornog upravljanja ribarstvom u očuvanju i održivom upravljanju ribljim stokovima uključujući riblje stoke od zajedničkog interesa i one kojima upravljaju regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom;
- (e) dijalog i suradnju u pogledu očuvanja ribljeg fonda, uključujući mjere za borbu protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribarstva te djelotvornu suradnju s regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom i suradnju unutar njih. Dijalog i suradnja uključuju nadzorne i inspekcijske programe, poticaje i obveze za djelotvornije, dugoročno upravljanje ribarstvom i priobalnim okolišem.
2. U kontekstu pridruživanja i vodeći računa o dosljednosti i komplementarnosti s postojećim sporazumima o partnerstvu u ribarstvu suradnja iz stavka 1. točaka (d) i (e) temelji se na sljedećim načelima:

- (a) obvezama o odgovornom upravljanju ribarstvom i ribolovnim praksama;
- (b) suzdržavanju od mjera i aktivnosti koje nisu dosljedne načelima održivog iskorištavanja ribolovnih resursa;
- (c) uzimajući u obzir postojeće ili moguće buduće bilateralne sporazume o partnerstvu u ribarstvu između Unije i PZP-ova, cilj je Unije i PZP-ova međusobno se redovito savjetovati o očuvanju i upravljanju živim morskim resursima i razmjenjivati informacije o trenutnom stanju resursa u kontekstu odgovarajućih tijela pridruživanja predviđenih u članku 14.

Članak 20.

Održivo upravljanje vodama

1. U kontekstu pridruživanja Unija i PZP-ovi mogu surađivati u području održivog upravljanja vodama putem vodne politike i izgradnje institucija, zaštite vodnih resursa, vodoopskrbe u ruralnim i urbanim područjima za kućanstva te industrijske i poljoprivredne svrhe, skladištenja, distribucije i upravljanja vodnim resursima i upravljanja otpadnim vodama.
2. U području opskrbe vodom i odvodnje posebna pozornost posvećuje se pristupu opskrbi vodom za piće i odvodnji u područjima s lošom opskrbom te posebno onim područjima koja su izložena prirodnim katastrofama, što izravno pridonosi razvoju ljudskih potencijala jer se poboljšava zdravstveno stanje i povećava produktivnost.
3. Suradnja u ovim područjima vodit će se načelom da se stalnoj potrebi za proširenjem pružanja temeljnih usluga vodoopskrbe i odvodnje urbanom i ruralnom stanovništvu mora udovoljiti na okolišno održive načine.

Članak 21.

Upravljanje otpadom

U kontekstu pridruživanja suradnja u području gospodarenja otpadom može obuhvaćati promicanje primjene najboljih okolišnih praksi u svim aktivnostima povezanim s gospodarenjem otpadom, uključujući smanjenje otpada, recikliranje ili druge postupke oporabe, npr. oporaba energije i zbrinjavanje otpada.

Članak 22.

Energetika

U kontekstu pridruživanja suradnja u području održive energije može obuhvaćati:

- (a) proizvodnju i distribuciju održive energije te pristup održivoj energiji, posebno razvoj, promicanje, upotrebu i skladištenje održive niskougljične energije iz obnovljivih izvora;
- (b) energetske politike i propise, posebno osmišljavanje politika i donošenje propisa kojima se jamče povoljne i održive tarife energije;
- (c) energetska učinkovitost, posebno razvoj i uvođenje standarda za energetska učinkovitost te provedbu mjera energetske učinkovitosti u različitim sektorima (industrijskom, komercijalnom, javnom i u kućanstvima), kao i popratne obrazovne aktivnosti i aktivnosti za podizanje svijesti;
- (d) prijevoz, posebno razvoj, promicanje i upotrebu okolišno prihvatljivijih sredstava javnog i privatnog prijevoza kao što su hibridna i električna vozila te vozila na vodik, dijeljenje prijevoza i biciklistički programi;
- (e) planiranje i izgradnju gradova, posebno promicanje i uvođenje visokih okolišnih normi za kvalitetu i visoke energetske učinkovitosti u urbanom planiranju i graditeljstvu; i

- (f) turizam, posebno promicanje energetske neovisne (koja se temelji na obnovljivim izvorima energije) i/ili zelene turističke infrastrukture.

Članak 23.

Sirovine

U kontekstu pridruživanja suradnja u području sirovina, uključujući rijetke zemne metale, može obuhvaćati promicanje održivog sektora sirovina za sve djelatnosti povezane s rudarstvom čiji je cilj:

- (a) učinkovitost resursa;
- (b) promicanje recikliranja;
- (c) razvoj i unapređenje zaštite okoliša;
- (d) ekološki prihvatljivo rukovanje i iskorištavanje;
- (e) jačanje kapaciteta, osposobljavanje, inovacije, istraživanja i poslovne mjere za iskorištavanje i vađenje sirovina na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Članak 24.

Klimatske promjene

U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području klimatskih promjena podupiranje inicijativa PZP-ova u pogledu ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe negativnim učincima klimatskih promjena te može obuhvaćati:

- (a) razvoj dokaza; utvrđivanje ključnih rizika i teritorijalnih, regionalnih i/ili međunarodnih radnji, planova ili mjera radi prilagodbe klimatskim promjenama ili ublažavanja njihovih negativnih učinaka;
- (b) doprinos naporima partnerskih zemalja u provođenju obveze u pogledu klimatskih promjena u skladu s Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama;
- (c) uključivanje prilagodbe klimatskim promjenama i njihova ublažavanja u javne politike i strategije;
- (d) izradu i utvrđivanje statističkih podataka i pokazatelja, bitnih alata za izradu i provedbu politika; i
- (e) promicanje sudjelovanja PZP-ova u regionalnom i međunarodnom dijalogu kako bi se poticala suradnja, uključujući razmjenu znanja i iskustva.

Članak 25.

Smanjenje rizika od katastrofa

U kontekstu pridruživanja suradnja u području smanjenja rizika od katastrofa može obuhvaćati:

- (a) razvoj ili usavršavanje sustava, uključujući infrastrukturu za prevenciju prirodnih katastrofa i pripravnost na prirodne katastrofe, uključujući sustave predviđanja i ranog uzbunjivanja kako bi se smanjile posljedice tih katastrofa;
- (b) razvoj detaljnog znanja o izloženosti prirodnim katastrofama i trenutne kapacitete reagiranja u PZP-ovima i regijama u kojima se nalaze;
- (c) jačanje postojećih mjera za prevenciju prirodnih katastrofa i spremnosti na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini;

- (d) poboljšanje kapaciteta reagiranja odgovarajućih sudionika kako bi bili usklađeniji, djelotvorniji i učinkovitiji;
- (e) poboljšanje podizanja svijesti i informiranja stanovništva o izloženosti rizicima, prevenciji, pripravnosti i odgovoru u slučaju katastrofe uzimajući u obzir posebne potrebe osoba s invaliditetom;
- (f) jačanje suradnje između ključnih sudionika uključenih u civilnu zaštitu; i
- (g) promicanje sudjelovanja PZP-ova u regionalnim, europskim i/ili međunarodnim tijelima kako bi se omogućila redovitija razmjena informacija i bliskija suradnja među različitim partnerima u slučaju katastrofe.

NASLOV 2

PRISTUPAČNOST

Članak 26.

Opći ciljevi

1. U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području dostupnosti:
 - (a) osiguravanje povećanog pristupa PZP-ova globalnim prijevoznim mrežama; i
 - (b) osiguravanje boljeg pristupa PZP-ova informacijama i komunikacijskim tehnologijama i uslugama.
2. Suradnja u kontekstu iz stavka 1. može obuhvaćati:
 - (a) izradu politika i izgradnju institucija;
 - (b) cestovni, željeznički, zračni i pomorski prijevoz te prijevoz unutarnjim plovnim putovima; i
 - (c) skladišne objekte u morskim i zračnim lukama.

Članak 27.

Pomorski prijevoz

1. U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području pomorskog prijevoza razvoj i promicanje isplativih i učinkovitih pomorskih prijevoznih usluga u PZP-ovima i može obuhvaćati:
 - (a) promicanje učinkovite otpreme tereta po gospodarski i trgovinski prihvatljivim cijenama;
 - (b) povećano sudjelovanje PZP-ova u međunarodnim otpremničkim uslugama;
 - (c) poticanje regionalnih programa;
 - (d) potporu uključivanju lokalnog privatnog sektora u otpremničke aktivnosti; i
 - (e) razvoj infrastrukture.
2. Unija i PZP-ovi promiču sigurnost otpreme brodovima, sigurnost posada i sprečavanje onečišćenja.
3. Unija i PZP-ovi promiču pomorsku sigurnost i zaštitu, zaštitu morskog okoliša, uvjete života i rada na brodu u skladu s relevantnim međunarodnim konvencijama i zakonodavnim okvirom EU-a.

Članak 28.
Zračni prijevoz

U kontekstu pridruživanja suradnja u području zračnog prijevoza može obuhvaćati:

- (a) reformu i modernizaciju industrija zračnog prijevoza u PZP-ovima;
- (b) promicanje komercijalne održivosti i konkurentnosti industrija zračnog prijevoza u PZP-ovima;
- (c) omogućivanje ulaganja i sudjelovanja privatnog sektora; i
- (d) promicanje razmjene znanja i dobrih poslovnih praksi.

Članak 29.
Sigurnost i zaštita zračnog prijevoza

U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području sigurnosti i zaštite zračnog prijevoza podupiranje PZP-ova u njihovim naporima da se pridržavaju odgovarajućih međunarodnih normi i među ostalim može obuhvaćati:

- (a) provedbu sustava za sigurnost zračnog prometa EU-a i međunarodnih standarda, ako je to potrebno;
- (b) provedbu sigurnosnih mjera u zračnim lukama i jačanje kapaciteta tijelâ civilnog zrakoplovstva u upravljanju svim aspektima operativne sigurnosti pod njihovim nadzorom; i
- (c) razvoj infrastrukture i ljudskih potencijala.

Članak 30.
Usluge informacijskih i komunikacijskih tehnologija

U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) poticanje inovacija, gospodarskog rasta i poboljšanja svakodnevnog života građana i poduzeća u PZP-ovima, uključujući promicanje dostupnosti za osobe s invaliditetom. Suradnja se posebno usmjeruje na unapređivanje regulatornih kapaciteta PZP-ova i može podupirati širenje mreža i usluga IKT-a sljedećim mjerama:

- (a) stvaranjem predvidivog regulatornog okruženja koje ide ukorak s tehnološkim razvojem, potiče rast i inovacije te potiče tržišno natjecanje i zaštitu potrošača;
- (b) dijalogom o raznim aspektima politike u pogledu promicanja i praćenja informacijskog društva;
- (c) razmjenom informacija o pitanjima o normama i interoperabilnosti;
- (d) promicanjem suradnje u području istraživanja IKT-a i u području istraživačke infrastrukture na temelju IKT-a;
- (e) razvojem usluga i aplikacija u domenama visokog društvenog učinka.

NASLOV 3

ISTRAŽIVANJE I INOVACIJE

Članak 31.

Suradnja u području istraživanja i inovacija

U kontekstu pridruživanja suradnja u području istraživanja i inovacija može obuhvaćati znanost, energetiku, klimatske promjene, pripravnost na katastrofe, prirodne resurse, uključujući sirovine, te održivu uporabu živih resursa.

Može obuhvaćati i tehnologiju, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije, radi doprinosa održivom razvoju PZP-ova i promicanju uloge PZP-ova kao regionalnih središta i centara izvrsnosti kao i njihove industrijske konkurentnosti. Suradnja može posebno obuhvaćati:

- (a) dijalog, suradnju i stvaranje sinergije između politika i inicijativa PZP-ova i Unije u pogledu znanosti, tehnologije i inovacija;
- (b) politiku i institucionalnu izgradnju u PZP-ovima i usklađeno djelovanje na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini radi razvoja znanosti, tehnologije i inovacija te njihove primjene;
- (c) suradnju između pravnih subjekata iz PZP-ova, Unije, država članica i trećih zemalja;
- (d) sudjelovanje pojedinih istraživača, istraživačkih tijela i pravnih subjekata iz PZP-ova u europskim okvirnim programima za istraživanje i inovacije i Programu za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća (COSME), povezujući ih s aktivnostima tih programa koje su već dobile potporu kako bi se osigurala komplementarnost aktivnosti; i
- (e) osposobljavanje i međunarodnu mobilnost istraživača iz PZP-ova i razmjenu.

NASLOV 4

MLADI, OBRAZOVANJE, OSPOSOBLJAVANJE, ZDRAVLJE, ZAPOŠLJAVANJE, SOCIJALNA SIGURNOST, SIGURNOST HRANE I SIGURNOST OPSKRBE HRANOM

Članak 32.

Mladi

1. Unija osigurava sudjelovanje fizičkih osoba iz PZP-ova, kako je utvrđeno u članku 50., u inicijativama Unije o mladima na jednakoj osnovi kao državljani država članica.
2. Cilj je pridruživanja jačanje veza između mladih osoba koje žive u PZP-ovima i Uniji, među ostalim promicanjem mobilnosti učenja mladih iz PZP-ova i poticanjem uzajamnog razumijevanja među mladim osobama.

Članak 33.

Obrazovanje i osposobljavanje

1. U kontekstu pridruživanja suradnja u području obrazovanja i osposobljavanja može obuhvaćati:

- (a) pružanje visokokvalitetnog uključivog osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja te strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; i
 - (b) potporu PZP-ovima u utvrđivanju i provedbi politika obrazovanja i strukovnog osposobljavanja.
2. Unija osigurava sudjelovanje fizičkih osoba iz PZP-ova, kako je utvrđeno u članku 50., u inicijativama Unije za obrazovanje i strukovno osposobljavanje na jednakoj osnovi kao i državljani država članica.
 3. Unija osigurava sudjelovanje obrazovnih tijela i instituta PZP-ova u inicijativama Unije za suradnju povezanim s obrazovanjem na jednakoj osnovi kao i tijela obrazovanja i strukovnog osposobljavanja te instituti država članica.

Članak 34.

Zapošljavanje i socijalna politika

1. Unija i PZP-ovi održavaju dijalog u području zapošljavanja i socijalne politike kako bi pridonijeli gospodarskom i društvenom razvoju PZP-ova i promicanju dostojnih radnih uvjeta u PZP-ovima i regijama u kojima se nalaze. Cilj je takvog dijaloga podupiranje napora tijela PZP-ova za razvoj politika i zakonodavstva u tom području.
2. Dijalog se uglavnom sastoji od razmjene informacija i najboljih praksi povezanih s politikama i zakonodavstvom u području zapošljavanja i socijalne politike koji su od zajedničkog interesa za Uniju i PZP-ove. U tom pogledu uzimaju se u obzir područja kao što su razvoj vještina, socijalna zaštita, socijalni dijalog, jednake mogućnosti, nediskriminacija i dostupnost za osobe s invaliditetom, zdravlje i sigurnost na radnom mjestu i ostali standardi rada.

Članak 35.

Javno zdravlje, sigurnost hrane i sigurnost opskrbe hranom

U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području javnog zdravlja i sigurnosti hrane, među ostalim, smanjenje tereta zaraznih i nezaraznih bolesti, a osobito razvoj, jačanje i održavanje kapaciteta PZP-ova za epidemiološki nadzor, praćenje, rano otkrivanje, procjenu rizika i reagiranje na ozbiljne prekogranične zdravstvene prijetnje s pomoću mjera koje obuhvaćaju:

- (a) aktivnosti za jačanje pripravnosti i planiranja odgovora na hitne situacije povezane sa zdravljem, kao što je izbijanje zaraznih bolesti, uključujući provedbom međunarodnih zdravstvenih propisa, osiguranje interoperabilnosti između zdravstvenog i ostalih sektora i neprekinuto pružanje ključnih usluga i proizvoda;
- (b) izgradnju kapaciteta jačanjem mreža javnog zdravlja na regionalnoj razini, omogućujući razmjenu informacija među stručnjacima i promičući prikladno osposobljavanje, uključujući u području sigurnosti hrane;
- (c) razvoj alata i komunikacijskih platformi, uključujući sustave brzog uzbunjivanja, kao i programa e-učenja prilagođenih posebnim potrebama PZP-ova;
- (d) aktivnosti za sprečavanje i smanjenje učestalosti izbijanja bolesti povezanih s hranom i rješavanje problema sigurnosti hrane i sigurnosti opskrbe hranom;
- (e) aktivnosti za smanjenje tereta nezaraznih bolesti u okviru postizanja ciljeva održivog razvoja.

NASLOV 5

KULTURA I TURIZAM

Članak 36.

Kulturne razmjene i dijalog

1. U kontekstu pridruživanja suradnja u području kulturnih razmjena i dijaloga može obuhvaćati:
 - (a) autonomni razvoj PZP-ova, a riječ je o procesu koji je usmjeren na ljude i ukorijenjen u kulturi svakog naroda;
 - (b) potporu politikama i mjerama koje su donijela nadležna tijela PZP-ova kako bi unaprijedili ljudske potencijale, povećali vlastite kreativne kapacitete i promovirali svoj kulturni identitet;
 - (c) sudjelovanje stanovništva u procesu razvoja;
 - (d) razvoj zajedničkog razumijevanja i unaprijeđenu razmjenu informacija o kulturnim i audiovizualnim pitanjima s pomoću dijaloga.
2. Svojom suradnjom Unija i PZP-ovi nastoje potaknuti međusobnu kulturnu razmjenu:
 - (a) suradnjom između kulturnih i kreativnih sektora svih partnera;
 - (b) promicanjem kretanja kulturnih i kreativnih radova i subjekata među njima;
 - (c) suradnjom u području politike kako bi se potaknuli razvoj politike, inovacije, izgradnja publike i novi poslovni modeli.

Članak 37.

Suradnja u audiovizualnom području

1. U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u audiovizualnom području promicanje međusobnih audiovizualnih produkcija i može obuhvaćati sljedeća djelovanja:
 - (a) suradnju i razmjenu između odgovarajućih medijskih industrija;
 - (b) poticanje razmjene audiovizualnih djela;
 - (c) razmjenu informacija i gledišta o audiovizualnoj i radiodifuzijskoj politici te regulatornom okviru između nadležnih tijela;
 - (d) poticanje posjeta međunarodnim događajima koji se održavaju na području tih zemalja kao i u trećim zemljama te sudjelovanje na njima.
2. Zajednički proizvedena audiovizualna djela imaju pravo na sudjelovanje u bilo kojem programu za promicanje lokalnih ili regionalnih kulturnih sadržaja koji su pokrenuti u Uniji, PZP-ovima i državama članicama s kojima su povezani.

Članak 38.

Scenska umjetnost

U kontekstu pridruživanja suradnja u području scenske umjetnosti može obuhvaćati:

- (a) omogućivanje povećanog broja kontakata između scenskih umjetnika u područjima kao što su profesionalna razmjena i osposobljavanje uključujući sudjelovanje na audicijama, razvoj mreža i promicanje umrežavanja;

- (b) poticanje zajedničkih produkcija između producenata jedne ili više država članica Unije i jednog ili više PZP-ova; i
- (c) poticanje razvoja međunarodnih normi za kazališnu tehnologiju i upotrebu kazališnih scenskih znakova, uključujući putem odgovarajućih tijela za normizaciju.

Članak 39.

Zaštita kulturne baštine i povijesnih spomenika

U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području materijalne i nematerijalne kulturne baštine i povijesnih spomenika omogućivanje promicanja razmjene stručnosti i najboljih praksi:

- (a) omogućivanjem razmjene stručnjaka;
- (b) suradnjom u profesionalnom osposobljavanju;
- (c) podizanjem svijesti lokalne javnosti; i
- (d) savjetovanjem o zaštiti povijesnih spomenika i zaštićenih prostora te o zakonodavstvu i provedbi mjera u vezi s baštinom, posebno s njezinom integracijom u lokalni život.

Članak 40.

Turizam

U kontekstu pridruživanja suradnja u području turizma može obuhvaćati:

- (a) mjere za osmišljavanje, prilagodbu i razvoj politika održivog turizma;
- (b) mjere i radnje za razvoj i podupiranje održivog turizma;
- (c) mjere kojima se održivi turizam nastoji integrirati u društveni, kulturni i gospodarski život građana PZP-ova.

NASLOV 6

BORBA PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Članak 41.

Borba protiv organiziranog kriminala, trgovine ljudima, seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece, terorizma i korupcije

1. U kontekstu pridruživanja suradnja u području organiziranog kriminala može obuhvaćati:
 - (a) razvoj inovativnih i kreativnih sredstava policijske i pravosudne suradnje, uključujući suradnju s ostalim dionicima kao što je civilno društvo, u prevenciji i borbi protiv organiziranog kriminala, trgovanja ljudima, seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece, terorizma i korupcije; i
 - (b) potporu kako bi se povećala učinkovitost politika PZP-ova za sprečavanje i borbu protiv organiziranog kriminala, trgovine ljudima, seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece, terorizma i korupcije, kao i proizvodnje, distribucije i trgovanja svim vrstama opojnih droga i psihotropnih tvari, sprečavanje i smanjenje uporabe droga i šteta povezanih s drogama, uzimajući u obzir radnje koje u ovim područjima provode međunarodna tijela, među ostalim:

- i. osposobljavanje i izgradnju kapaciteta za sprečavanje i borbu protiv organiziranog kriminala, uključujući trgovinu ljudima, seksualno zlostavljanje i seksualno iskorištavanje djece, terorizam i korupciju;
 - ii. sprečavanje, uključujući osposobljavanje, obrazovanje i promicanje zdravlja, liječenje i rehabilitacije ovisnika o drogama, uključujući projekte za reintegraciju ovisnika o drogama u radnu i socijalnu okolinu;
 - iii. razvoj učinkovitih mjera kaznenog progona;
 - iv. tehničku, financijsku i administrativnu pomoć za razvoj učinkovitih politika i zakonodavstva o trgovanju ljudima, posebno kampanjama za podizanje svijesti, mehanizmima upućivanja i sustavima zaštite žrtava, uključujući sve odgovarajuće dionike i civilno društvo;
 - v. tehničku, financijsku i administrativnu pomoć povezanu sa sprečavanjem, liječenjem i smanjenjem šteta povezanih sa uporabom droga;
 - vi. tehničku pomoć za podupiranje razvoja zakonodavstva i politike za suzbijanje seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece; i
 - vii. tehničku pomoć i osposobljavanje za podupiranje izgradnje kapaciteta i poticanje pridržavanja međunarodnih normi protiv korupcije, posebno onih utvrđenih u Konvenciji UN-a protiv korupcije.
2. U kontekstu pridruživanja PZP-ovi surađuju s Unijom u pogledu borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma u skladu s člankom 70.

DIO III.

TRGOVINSKA SURADNJA I SURADNJA POVEZANA S TRGOVINOM

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Članak 42.

Posebni ciljevi

Posebni su ciljevi trgovinske suradnje i suradnje povezane s trgovinom između Unije i PZP-ova:

- (a) promicanje gospodarskog i socijalnog razvoja PZP-ova uspostavljanjem bliskih gospodarskih odnosa između njih i Unije kao cjeline;
- (b) poticanje učinkovite integracije PZP-ova u regionalna i svjetska gospodarstva i razvoja trgovine robom i uslugama;
- (c) podupiranje PZP-ova u stvaranju povoljne ulagačke klime za potporu socijalnom i gospodarskom razvoju PZP-ova;
- (d) promicanje stabilnosti, integriteta i transparentnosti globalnog financijskog sustava i dobrog upravljanja u području poreza;
- (e) podupiranje procesa diversifikacije gospodarstava PZP-ova;
- (f) podupiranje kapaciteta PZP-ova za oblikovanje i provedbu politika potrebnih za razvoj njihove trgovine robom i uslugama;
- (g) podupiranje izvoza PZP-ova i njihovih trgovinskih kapaciteta;
- (h) podupiranje napora PZP-ova za usklađivanje ili prilagođivanje njihova lokalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Unije, gdje je to potrebno;
- (i) osiguravanje mogućnosti za ciljanu suradnju i dijalog s Unijom o trgovini i područjima povezanim s trgovinom.

GLAVA II.

REŽIM ZA TRGOVINU ROBOM I USLUGAMA TE POSLOVNI NASTAN

NASLOV 1

REŽIM ZA TRGOVINU ROBOM

Članak 43.

Slobodan pristup za robu s podrijetlom

1. Proizvodi s podrijetlom iz PZP-ova uvoze se u Uniju bez uvoznih carina.
2. Definicija proizvoda s podrijetlom i načini administrativne suradnje koji se na njih odnose utvrđeni su u Prilogu II.

Članak 44.

Količinska ograničenja i mjere s istovrsnim učinkom

1. Unija ne primjenjuje nikakva količinska ograničenja ni mjere s istovrijednim učinkom na uvoz proizvoda podrijetlom iz PZP-ova.
2. Odredbe stavka 1. ne sprečavaju zabrane ili ograničenja uvoza, izvoza ili robe u provozu, opravdane na temelju javnog morala ili javne politike, zaštite zdravlja i života ljudi, životinja i biljaka, zaštite nacionalnih bogatstava koja imaju umjetničku, povijesnu ili arheološku vrijednost, očuvanja neobnovljivih prirodnih resursa ili zaštite industrijskog i komercijalnog vlasništva.
3. Zabrane ili ograničenja iz prvog podstavka ne smiju ni u kojem slučaju predstavljati sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije ili, općenito, prikriveno ograničenje trgovine.

Članak 45.

Mjere koje su donijeli PZP-ovi

1. Uzimajući u obzir svoje odgovarajuće razvojne potrebe, tijela PZP-ova mogu za uvoz proizvoda podrijetlom iz Unije zadržati ili uvesti one carine ili količinska ograničenja koje smatraju potrebnima.
2. Za područja obuhvaćena ovim poglavljem PZP-ovi Uniji odobravaju tretman koji nije nepovoljniji od najpovoljnijeg tretmana koji se primjenjuje na druga glavna trgovinska gospodarstva kako je utvrđeno u stavku 4.
3. Stavak 2. ne sprečava PZP da odobri određenim drugim PZP-ovima ili drugim zemljama u razvoju povoljniji tretman od onog dodijeljenog Uniji.
4. Za potrebe ove glave „glavno trgovinsko gospodarstvo” znači bilo koja razvijena zemlja ili bilo koja zemlja čiji je udio u svjetskom izvozu robe iznad jedan posto ili, ne dovodeći u pitanje stavak 3., bilo koja skupina zemalja koje djeluju pojedinačno, zajednički ili putem sporazuma o gospodarskoj integraciji i čiji je zajednički udio u svjetskom izvozu robe iznad 1,5 %. Za ovaj izračun upotrebljavaju se najnoviji dostupni službeni podaci WTO-a o vodećim izvoznicima u svjetskoj trgovini robom (isključujući trgovinu unutar Unije).
5. Tijela PZP-ova dostavljaju Komisiji carinske tarife i popise količinskih ograničenja koje primjenjuju u skladu s ovom Odlukom. Tijela PZP-ova također dostavljaju Komisiji sve naknadne izmjene takvih mjera kada ih se donese.

Članak 46.

Nediskriminacija

1. Unija ne pravi razliku među PZP-ovima, a PZP-ovi ne prave razliku među državama članicama.
2. U skladu s člankom 64. provedba posebnih odredaba u ovoj Odluci, posebno njezinog članka 44. stavka 2., članka 45., 48., 49. i 51. te članka 58. stavka 3. ne smatra se diskriminacijom.

Članak 47.

Uvjeti za premještanje otpada

1. Premještanje otpada između država članica i PZP-ova nadzire se u skladu s međunarodnim pravom, a osobito Baselskom konvencijom⁴², i pravom Unije. Unija daje potporu uspostavi i razvoju učinkovite međunarodne suradnje u tom području radi zaštite okoliša i javnog zdravlja.
2. U pogledu onih PZP-ova koji zbog svojeg ustavnog položaja nisu stranke Baselske konvencije, njihova odgovarajuća tijela donose u najkraćem roku nacionalno zakonodavstvo i administrativne propise potrebne za provedbu odredaba Baselske konvencije u tim PZP-ovima.
3. Države članice s kojima su PZP-ovi povezani podupiru ih u donošenju nacionalnog zakonodavstva i administrativnih propisa potrebnih za provedbu relevantnih propisa Unije o otpadu i pošiljkama otpada.
4. PZP i država članica s kojom je povezan mogu primijeniti vlastite postupke za izvoz otpada iz tog PZP-a u tu državu članicu. U takvim slučajevima država članica s kojom je PZP povezan obavješćuje Komisiju o primjenjivom zakonodavstvu i svim njegovim naknadnim izmjenama.

Članak 48.

Privremeno povlačenje povlastica

Ako Komisija smatra da postoje dovoljni razlozi za ispitivanje provodi li se ova Odluka ispravno, Komisija počinje savjetovanja s PZP-om i državom članicom s kojom PZP ima posebne odnose, kako bi se osigurala pravilna provedba ove Odluke. Ako savjetovanja ne dovedu do uzajamno prihvatljivog načina provedbe ove Odluke, Unija može privremeno povući povlastice dotičnog PZP-a u skladu s Prilogom III.

Članak 49.

Sigurnosne i nadzorne mjere

Kako bi se osigurala pravilna provedba ove Odluke, Unija može provesti sigurnosne i nadzorne mjere utvrđene u Prilogu IV.

NASLOV 2

REŽIM ZA TRGOVINU USLUGAMA I POSLOVNI NASTAN

Članak 50.

Definicije

Za potrebe ovog poglavlja:

- (a) „fizička osoba iz PZP-a” znači fizička osoba koja obično boravi u PZP-u, a državljanin je države članice ili uživa pravni status poseban za PZP. Ovom se definicijom ne dovode u pitanje prava koja su dodijeljena građanstvom Unije u smislu UFEU-a;

⁴² Baselska konvenciju o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju, potpisana 22. ožujka 1989.

- (b) „pravna osoba iz PZP-a” znači pravna osoba iz PZP-a osnovana u skladu sa zakonodavstvom koje se primjenjuje u odgovarajućem PZP-u i čije se sjedište, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja nalazi na području tog PZP-a. Ako se samo sjedište ili središnja uprava pravne osobe nalaze u PZP-u, ne smatra se pravnom osobom iz PZP-a, osim ako obavlja djelatnost koja ima stvarnu i trajnu vezu s gospodarstvom te zemlje ili područja;
- (c) odgovarajuće definicije utvrđene u sporazumima o gospodarskoj integraciji i navedene u članku 51. stavku 1. primjenjuju se na tretman dodijeljen između Unije i PZP-ova.

Članak 51.

Najpovoljniji tretman

1. U pogledu mjera koje utječu na trgovinu uslugama i poslovni nastan u gospodarskim aktivnostima:
 - (a) Unija fizičkim i pravnim osobama iz PZP-ova dodjeljuje tretman koji nije nepovoljniji od najpovoljnijeg tretmana koji se primjenjuje na slične fizičke i pravne osobe bilo koje treće zemlje s kojom Unija sklapa ili je sklopila sporazum o gospodarskoj integraciji;
 - (b) PZP fizičkim i pravnim osobama iz Unije dodjeljuje tretman koji nije nepovoljniji od najpovoljnijeg tretmana koji se primjenjuje na slične fizičke i pravne osobe bilo kojeg glavnog trgovinskog gospodarstva s kojima je sklopio sporazum o gospodarskoj integraciji nakon 1. siječnja 2014.
2. Obveze predviđene u stavku 1. ovog članka ne primjenjuju se na tretman dodijeljen:
 - (a) u okviru unutarnjeg tržišta ili sporazuma o gospodarskoj integraciji koji zahtijeva da njegove stranke znatno usklade svoje zakonodavstvo radi uklanjanja nediskriminacijskih prepreka poslovnom nastanu i trgovini uslugama;
 - (b) u okviru mjera kojima se predviđa prepoznavanje kvalifikacija ili dozvola. Time se ne dovode u pitanje posebne mjere PZP-ova iz ovog članka;
 - (c) u okviru međunarodnih sporazuma ili režima potpuno ili djelomično povezanih s oporezivanjem;
 - (d) u okviru mjera na koje se primjenjuje izuzeće najpovlaštenije nacije navedene u skladu s člankom II.2 GATS-a.
3. Ništa u ovoj Odluci ne sprečava Uniju ili PZP-ove da donesu ili zadrže mjere iz bonitetnih razloga, uključujući za:
 - (a) zaštitu ulagača, deponenata, osiguranika ili osoba prema kojima pružatelj financijskih usluga ima fiducijarnu obvezu; ili
 - (b) osiguranje integriteta i stabilnosti financijskog sustava stranke.
4. Tijela PZP-ova mogu donijeti propise za pomoć svojim fizičkim osobama i lokalnim aktivnostima radi promicanja i podupiranja lokalnog zapošljavanja. U tom slučaju tijela PZP-a obavješćuju Komisiju o donesenim propisima kako bi Komisija o tome mogla obavijestiti države članice.

GLAVA III. PODRUČJA POVEZANA S TRGOVINOM

NASLOV 1

TRGOVINA I ODRŽIVI RAZVOJ

Članak 52.

Opći pristup

Cilj je trgovinske suradnje i suradnje povezane s trgovinom u okviru pridruživanja doprinijeti održivom razvoju u njegovim gospodarskim, društvenim i okolišnim dimenzijama. U tom se kontekstu nacionalni zakoni i drugi propisi PZP-ova o zaštiti okoliša i radu ne smiju ublažiti kako bi se potaknula trgovina ili ulaganja.

Članak 53.

Norme za okolišne i klimatske promjene u trgovini

1. Cilj je trgovinske suradnje i suradnje povezane s trgovinom u okviru pridruživanja unapređenje zajedničkog podupiranja trgovinskih i okolišnih politika i obveza. Radi toga se u suradnji povezanoj s trgovinom u okviru pridruživanja uzimaju u obzir načela međunarodnog upravljanja okolišem i multilateralni sporazumi o okolišu.
2. Cilj je suradnje povezane s trgovinom potpora krajnjim ciljevima Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) i provedbi Pariškog sporazuma. Može obuhvaćati i suradnju u okviru drugih multilateralnih sporazuma o okolišu povezanih s trgovinom, kao što je Konvencija o trgovini ugroženim vrstama.

Članak 54.

Standardi rada u trgovini

1. Cilj je pridruživanja promicanje trgovine na način koji vodi potpunom i produktivnom zapošljavanju i poštenom radu za sve.
2. Međunarodno priznati temeljni standardi rada koji su definirani odgovarajućim konvencijama Međunarodne organizacije rada poštuju se i provode zakonski i u praksi. Takvi standardi rada uključuju posebno poštovanje slobode udruživanja, pravo na kolektivno pregovaranje, ukidanje svih oblika prisilnog ili obveznog rada, uklanjanje najgorih oblika rada djece, najnižu dob za zapošljavanje i nediskriminaciju u pogledu zapošljavanja. PZP-ovi osiguravaju učinkovite inspekcije rada i mjere za sigurnost i zdravlje na radu, u skladu s odgovarajućim konvencijama Međunarodne organizacije rada i vodeći računa o dostojnim radnim uvjetima za sve, s obzirom na, među ostalim, nadnice i plaće, radno vrijeme i ostale uvjete rada.

Članak 55.

Održiva trgovina proizvodima ribarstva

Pridruživanje može obuhvaćati suradnju radi promicanja održivog upravljanja ribljim stokovima, borbe protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova i s njim povezane trgovine. Cilj je suradnje u ovom području:

- (a) omogućivanje suradnje između PZP-ova i regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom, posebno u pogledu razvoja i učinkovite provedbe programa za nadzor i inspekciju, poticaja i mjera za učinkovito dugoročno upravljanje ribarstvom i morskim ekosustavima;
- (b) promicanje provedbe mjera za borbu protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova i s njim povezane trgovine u PZP-ovima.

Članak 56.

Održiva trgovina drvnom građom

U kontekstu pridruživanja u području trgovine drvnom građom cilj je suradnje promicanje trgovine zakonski dobivenom drvnom građom. Takva suradnja može uključivati dijalog o regulatornim mjerama kao i razmjenu informacija o mjerama koje se temelje na tržištu ili dobrovoljnim mjerama kao što je certifikacija šuma ili politika zelene javne nabave.

Članak 57.

Trgovina i održivi razvoj

1. U kontekstu pridruživanja suradnja u području trgovine i održivog razvoja može se provoditi:
 - (a) omogućivanjem i promicanjem trgovine i ulaganja u robu i usluge u području zaštite okoliša, uključujući izradom i provedbom lokalnog zakonodavstva, kao i u robu koja pridonosi poboljšavanju društvenih uvjeta u PZP-ovima;
 - (b) omogućivanjem uklanjanja prepreka trgovini ili ulaganjima za robe i usluge od posebne važnosti za ublažavanje klimatskih promjena kao što su održiva energija iz obnovljivih izvora i energetski učinkoviti proizvodi i usluge, uključujući donošenjem okvira politika za upotrebu najboljih raspoloživih tehnologija i promicanjem normi koje odgovaraju potrebama zaštite okoliša i gospodarstva i smanjuju tehničke prepreke trgovini;
 - (c) promicanjem trgovine robom koja pridonosi boljim društvenim uvjetima i praksama koje su prihvatljive za okoliš, uključujući robu koja podliježe dobrovoljnim programima osiguravanja održivosti kao što su programi poštene i etičke trgovine, ekološke oznake i programi certifikacije za proizvode nastale na temelju prirodnih resursa;
 - (d) promicanjem međunarodno priznatih načela i smjernica u području odgovornog poslovanja i društvene odgovornosti poduzeća poticanjem poduzeća koja djeluju na području PZP-ova da ih provedu te razmjenu informacija i najboljih praksi.
2. U izradi i provedbi mjera za zaštitu okoliša ili uvjeta rada koje mogu utjecati na trgovinu ili ulaganja Unija i PZP-ovi uzimaju u obzir dostupne znanstvene i tehničke informacije i odgovarajuće međunarodne norme, smjernice ili preporuke, uključujući načelo opreznosti.
3. Unija i PZP-ovi na transparentan način razvijaju, uvode i provode mjere usmjerene na zaštitu okoliša i uvjeta rada radi promicanja trgovine ili ulaganja.

NASLOV 2

OSTALA PODRUČJA POVEZANA S TRGOVINOM

Članak 58.

Tekuća plaćanja i kretanja kapitala

1. Na plaćanja u slobodno konvertibilnoj valuti na tekući račun bilance plaćanja između rezidenata Unije i rezidenata PZP-ova ne nameću se nikakva ograničenja.
2. Kada je riječ o transakcijama na kapitalnom računu bilance plaćanja, države članice i tijela PZP-ova osiguravaju slobodno kretanje kapitala za izravna ulaganja u trgovačka društva koja su osnovana u skladu sa zakonodavstvom države članice, zemlje ili područja domaćina te osiguravaju da se imovina stvorena takvim ulaganjem i sva dobit koja iz nje proizlazi može ostvariti i repatrirati.

3. Unija i PZP-ovi imaju pravo poduzeti mjere iz članaka 64., 65., 66., 75., 143., 144. i 215. UFEU-a u skladu s ondje utvrđenim uvjetima *mutatis mutandis*.
4. Tijela PZP-ova, odgovarajuće države članice ili Unija međusobno se obavješćuju o takvim mjerama i u najkraćem roku podnose raspored njihova ukidanja.

Članak 59.

Politike tržišnog natjecanja

PZP donosi ili provodi pravo tržišnog natjecanja koje se primjenjuje na sve poduzetnike u svim sektorima gospodarstva i kojim se na učinkovit način u obzir uzimaju sve sljedeće prakse:

1. horizontalni i vertikalni sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađena djelovanja čiji je cilj ili učinak sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja;
2. zlouporaba vladajućeg položaja jednog poduzetnika ili više njih;
3. koncentracije poduzetnika kojima bi se znatno ometalo učinkovito tržišno natjecanje, a posebno zbog stvaranja ili jačanja dominantnog položaja; i
4. potpora koju PZP dodjeljuje putem državnih sredstava i koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika u povoljniji položaj ako ima znatan negativni učinak na trgovinu ili ulaganja.

Članak 60.

Zaštita prava intelektualnog vlasništva

1. Odgovarajuća i učinkovita razina zaštite prava intelektualnog vlasništva, uključujući sredstva za provedbu takvih prava, osiguravaju se u skladu s najvišim međunarodnim normama, ako je potrebno, radi smanjenja narušavanja i zapreka bilateralnoj trgovini.
2. U kontekstu pridruživanja suradnja u tom području može uključivati pripremu zakona i propisa o zaštiti i provedbi prava intelektualnog vlasništva, sprečavanje nositelja tih prava u njihovoj zlouporabi i konkurenata u njihovu kršenju te potporu za regionalne organizacije intelektualnog vlasništva uključene u provedbu i zaštitu prava, uključujući osposobljavanje osoblja.

Članak 61.

Tehničke prepreke trgovini

Pridruživanje može uključivati suradnju u područjima tehničkih propisa za robu, normizacije, ocjene sukladnosti, akreditacije, nadzora tržišta i osiguranja kvalitete radi uklanjanja nepotrebnih tehničkih prepreka trgovini između Unije i PZP-ova te smanjenja razlika u tim područjima.

Članak 62.

Potrošačka politika, zaštita zdravlja potrošača i trgovina

U kontekstu pridruživanja suradnja u području potrošačke politike, zaštite zdravlja potrošača i trgovine može obuhvaćati pripremu zakona i drugih propisa u području potrošačke politike i zaštite zdravlja potrošača radi izbjegavanja nepotrebnih prepreka trgovini.

Članak 63.

Sanitarne i fitosanitarne mjere

U kontekstu pridruživanja cilj je suradnje u području sanitarnih i fitosanitarnih mjera:

- (a) omogućivanje trgovine između Unije i PZP-ova kao cjeline i između PZP-ova i trećih zemalja štiteći pri tome zdravlje ili život ljudi, životinja i biljaka u skladu sa Sporazumom WTO-a o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera („Sporazum WTO-a o SPS-u”);
- (b) rješavanje problema povezanih s trgovinom koji proizlaze iz sanitarnih i fitosanitarnih mjera;
- (c) osiguravanje transparentnosti u pogledu sanitarnih i fitosanitarnih mjera koje se primjenjuju na trgovinu između Unije i PZP-ova;
- (d) promicanje usklađivanja mjera s međunarodnim normama u skladu sa Sporazumom WTO-a o SPS-u;
- (e) potpora učinkovitom sudjelovanju PZP-ova u organizacijama koje utvrđuju međunarodne sanitarne i fitosanitarne norme;
- (f) promicanje savjetovanja i razmjena između PZP-ova i europskih instituta i laboratorija;
- (g) utvrđivanje i unapređivanje tehničkog kapaciteta PZP-ova za provedbu i nadzor sanitarnih i fitosanitarnih mjera;
- (h) promicanje prijenosa tehnologije i brze razmjene informacija u području sanitarnih i fitosanitarnih mjera.

Članak 64.

Zabrana protekcionističkih mjera

Odredbe iz poglavlja 1. i ovog poglavlja ne smiju se upotrebljavati kao sredstva proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine.

NASLOV 3

MONETARNA I POREZNA PITANJA

Članak 65.

Porezno izuzeće

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 66., tretman najpovlaštenije nacije odobren u skladu s ovom Odlukom ne primjenjuje se na porezne povlastice koje države članice ili tijela PZP-ova pružaju ili mogu pružiti u budućnosti na temelju sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili drugih poreznih dogovora ili važećeg domaćeg poreznog zakonodavstva.
2. Ništa u ovoj Odluci ne može se tumačiti kao prepreka donošenju ili provedbi bilo koje mjere usmjerene na sprečavanje porezne prijevare ili izbjegavanja ili utaje poreza na temelju poreznih odredaba sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili drugih poreznih dogovora ili važećeg domaćeg poreznog zakonodavstva.
3. Ništa u ovoj Odluci ne smije se tumačiti kao prepreka odgovarajućim nadležnim tijelima da u primjeni odgovarajućih odredaba njihova poreznog zakonodavstva razlikuju porezne

obveznike koji se ne nalaze u jednakoj situaciji, posebno u pogledu njihova mjesta boravišta ili u pogledu mjesta gdje je uložen njihov kapital.

Članak 66.

Porezni i carinski režim za ugovore koje financira Unija

1. PZP-ovi na ugovore koje financira Unija primjenjuju porezni i carinski režim koji nije nepovoljniji od onog koji primjenjuju na državu članicu s kojom je PZP povezan ili na države kojima je odobren tretman najpovlaštenije nacije ili na međunarodne razvojne organizacije s kojima imaju odnose, koji je god tretman najpovoljniji.
2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., na ugovore koje financira Unija primjenjuje se sljedeći režim:
 - (a) u korisniku PZP-u ugovor ne podliježe registracijskim taksama ili biljezima ili poreznim davanjima s istovrsnim učinkom, bez obzira na to postoje li već takva davanja ili se u budućnosti namjeravaju uvesti; međutim, takvi ugovori registriraju se u skladu s važećim zakonodavstvom u PZP-u, a za njih se može naplatiti naknada koja odgovara pruženoj usluzi;
 - (b) dobit i/ili prihod koji proizlazi iz izvršenja ugovora oporezuje se u skladu s unutarnjim poreznim režimom korisnika PZP-a, uz uvjet da fizičke ili pravne osobe koje ostvaruju takvu dobit i/ili prihod imaju stalno mjesto poslovanja u tom PZP-u ili da izvršenje ugovora traje dulje od šest mjeseci;
 - (c) poduzeća koja moraju uvoziti opremu kako bi izvršila ugovore o izvođenju radova na vlastiti se zahtjev koriste sustavom privremenog ulaska kako je utvrđeno zakonodavstvom korisnika PZP-a u pogledu te opreme;
 - (d) za profesionalnu opremu potrebnu za provedbu zadataka definiranih u ugovoru o uslugama dopušta se privremeni ulazak u područje korisnika PZP-a bez poreznih, uvoznih i carinskih pristojbi i drugih davanja s istovrsnim učinkom ako te pristojbe i davanja ne predstavljaju naknadu za pružene usluge;
 - (e) dopušta se uvoz na temelju ugovora o nabavi u korisnika PZP-a bez carinskih i uvoznih pristojbi, poreza ili fiskalnih davanja s istovrsnim učinkom. Ugovor o nabavi za robu podrijetlom iz predmetnog PZP-a sklapa se na temelju cijene za robu franko tvornica, na koju se mogu dodati unutarnja fiskalna davanja koja se primjenjuju na tu vrstu robe u tom PZP-u;
 - (f) za goriva, maziva i ugljikovodična veziva kao i sve materijale koji se koriste u izvršenju ugovora o izvođenju radova smatra se da su kupljeni na lokalnom tržištu i podliježu poreznim propisima u okviru važećeg zakonodavstva na području korisnika PZP-a;
 - (g) uvoz osobnih i kućanskih predmeta koje upotrebljavaju fizičke osobe, koje nisu lokalno zaposlene, uključene u provedbu zadataka definiranih u ugovoru o uslugama i članovi njihovih obitelji izuzima se od carinskih ili uvoznih pristojbi, poreza i drugih fiskalnih davanja s istovrsnim učinkom, u granicama važećeg zakonodavstva u korisniku PZP-u.
3. Sva pitanja povezana s ugovorom koja nisu obuhvaćena stavcima 1. i 2. i dalje podliježu zakonodavstvu dotičnog PZP-a.

NASLOV 4

RAZVOJ TRGOVINSKIH KAPACITETA

Članak 67.

Opći pristup

Kako bi se osiguralo da PZP-ovi izvuku najveću korist iz odredaba ove Odluke i da mogu u najpovoljnijim mogućim uvjetima sudjelovati na unutarnjem tržištu Unije kao i na regionalnom, podregionalnom te međunarodnom tržištu, cilj je pridruživanja doprinijeti razvoju trgovinskih kapaciteta PZP-ova:

- (a) povećavajući konkurentnost, samostalnost i gospodarsku otpornost PZP-ova proširenjem ponude i povećanjem vrijednosti i obujma trgovine PZP-ova robom i uslugama te jačajući sposobnost PZP-ova za privlačenje privatnih ulaganja u različite sektore gospodarske aktivnosti;
- (b) poboljšavajući suradnju u trgovini robom, uslugama i poslovnom nastanu između PZP-ova i susjednih zemalja.

Članak 68.

Dijalog o trgovini, suradnja i razvoj kapaciteta

U kontekstu pridruživanja inicijative za dijalog o trgovini, suradnju i razvoj kapaciteta mogu obuhvaćati:

- (a) jačanje kapaciteta PZP-a za definiranje i provedbu politika potrebnih za razvoj trgovine robom i uslugama;
- (b) poticanje napora PZP-ova da bi se utvrdili odgovarajući pravni, regulatorni i institucionalni okviri kao i potrebni administrativni postupci;
- (c) promicanje razvoja privatnog sektora, posebno MSP-ova;
- (d) omogućivanje razvoja tržišta i proizvoda, uključujući poboljšanje kvalitete proizvoda;
- (e) doprinos razvoju ljudskih potencijala i stručnih vještina povezanih s trgovinom robom i uslugama;
- (f) unapređenje kapaciteta poslovnih posrednika za pružanje usluga poduzećima PZP-ova koje su važne za njihove izvozne aktivnosti, kao što su podaci o tržištu;
- (g) doprinos stvaranju poslovne klime koja vodi do ulaganja.

NASLOV 5

SURADNJA U PODRUČJU FINANCIJSKIH USLUGA I OPOREZIVANJA

Članak 69.

Suradnja u međunarodnim financijskim uslugama

Radi promicanja stabilnosti, integriteta i transparentnosti globalnog financijskog sustava pridruživanje može obuhvaćati suradnju u međunarodnim financijskim uslugama. Takva suradnja može obuhvaćati:

- (a) pružanje učinkovite i prikladne zaštite ulagačima i ostalim korisnicima financijskih usluga;
- (b) sprečavanje i borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma;
- (c) promicanje suradnje između različitih sudionika financijskog sustava, uključujući regulatorna i nadzorna tijela;
- (d) uspostavu neovisnih i učinkovitih mehanizama za nadzor financijskih usluga.

Članak 70.

Međunarodne norme u području financijskih usluga

Unija i PZP-ovi čine sve da na svojem području osiguraju provedbu i primjenu međunarodno usuglašeni normi za uređenje sektora financijskih usluga i nadzor nad njim te za borbu protiv utaje i izbjegavanja poreza. Ti međunarodni standardi obuhvaćaju među ostalim „Osnovna načela učinkovitog nadzora banaka” Baselskog odbora, „Osnovna načela osiguranja” Međunarodnog udruženja osiguravateljskih nadzornih tijela, „Ciljeve i načela regulacije vrijednosnih papira” Međunarodne organizacije regulatora vrijednosnih papira, „Sporazum o razmjeni informacija o poreznim pitanjima” OECD-a, „Izjavu o transparentnosti i razmjeni informacija u porezne svrhe” skupine G20, „Ključna obilježja djelotvornih postupaka sanacije financijskih institucija” Odbora za financijsku stabilnost.

PZP-ovi donose ili provode pravni okvir za sprečavanje upotrebe njihovih financijskih sustava za pranje novca i financiranje terorizma, pri čemu osobito uzimaju u obzir instrumente međunarodnih tijela koja djeluju u tom području, kao što su „Međunarodni standardi za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma te širenja oružja – preporuke FATF-a” Radne skupine za financijsko djelovanje.

Ako Europska komisija donese odluke kojima se država članica ovlašćuje za sklapanje sporazuma s PZP-om radi prijenosa sredstava između tog PZP-a i države članice s kojom je povezan, taj se prijenos smatra prijenosom sredstava u Uniji na temelju Uredbe (EU) 2015/847 o prijenosu sredstava i taj PZP ispunjava uvjete iz te uredbe.

Ovim člankom ne dovodi se u pitanje članak 155. Financijske uredbe.

Članak 71.

Suradnja u poreznim pitanjima

Unija i PZP priznaju načela dobrog upravljanja u području oporezivanja, uključujući globalne standarde o transparentnosti i razmjeni informacija, pravedno oporezivanje i minimalne standarde za suzbijanje erozije porezne osnovice i premještanja dobiti, te se obvezuju da će ih učinkovito

primjenjivati. Promicat će dobro upravljanje u poreznim pitanjima, poboljšavati međunarodnu suradnju u području oporezivanja i olakšavati ubiranje poreznih prihoda.

DIO IV.

FINANCIJSKA SURADNJA

NASLOV 1

NAČELA

Članak 72.

Financijska sredstva

Unija pridonosi postizanju općih ciljeva pridruživanja osiguravanjem:

- (a) prikladnih financijskih sredstava i prikladne tehničke pomoći kojima se nastoji jačati kapacitete PZP-ova za oblikovanje i provedbu strateških te regulatornih okvira;
- (b) dugoročnog financiranja kojim se promiče rast privatnog sektora;
- (c) ako je potrebno, sredstvima iz drugih programa Unije može se pridonijeti djelovanjima utvrđenima ovom Odlukom, ako se tim doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Ovom se Odlukom može pridonijeti i mjerama uvedenima u okviru drugih programa Unije, ako se tim doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. U takvim slučajevima u programu rada koji obuhvaća ta djelovanja utvrđuje se koji se skup pravila primjenjuje.

Članak 73.

Proračun

1. Financijska omotnica za Program za razdoblje 2021.–2027. iznosi 500 000 000 EUR po tekućim cijenama.
2. Indikativna raspodjela iznosa iz stavka 1. navedena je u Prilogu I.
3. Iznosom iz stavka 1. ne dovodi se u pitanje primjena odredaba o fleksibilnosti u Uredbi [nova Uredba o višegodišnjem financijskom okviru], [Uredba (EU) br. [...]] i Financijskoj uredbi.

Članak 74.

Definicije

Za potrebe ovog dijela primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „programska pomoć” znači nepovratna pomoć koja se dodjeljuje PZP-ovima kako bi se financirale teritorijalne, regionalne i unutarregionalne strategije i prioriteti utvrđeni u programskim dokumentima;
- (b) „programiranje” znači postupak organizacije, donošenja odluke i dodjeljivanja indikativnih financijskih sredstava namijenjenih višegodišnjoj provedbi, u području navedenom u dijelu II. ove Odluke, djelovanja za postizanje ciljeva pridruživanja za održivi razvoj PZP-ova;
- (c) „programski dokument” znači dokument kojim se utvrđuju strategije, prioriteti i režim PZP-ova te provode ciljevi PZP-ova za njihov održivi razvoj na učinkovit i djelotvoran način kako bi se ostvarili ciljevi pridruživanja;

- (d) „razvojni planovi” znači koherentan skup aktivnosti koje definiraju i financiraju isključivo PZP-ovi u okviru vlastitih politika i strategija razvoja te one koje su dogovorene između PZP-a i države članice s kojom je povezan;
- (e) „teritorijalna alokacija” znači iznos dodijeljen pojedinom PZP-u za programsku pomoć kako bi se financirale teritorijalne strategije i prioriteti utvrđeni u programskim dokumentima;
- (f) „regionalna alokacija” znači iznos dodijeljen za programsku pomoć kako bi se financirale regionalne strategije suradnje ili prioriteti koji su zajednički nekolicini PZP-ova i utvrđeni u programskim dokumentima;
- (g) „unutarregionalna alokacija” znači iznos u okviru regionalne alokacije dodijeljen za programsku pomoć kako bi se financirale unutarregionalne strategije suradnje i prioriteti koji obuhvaćaju najmanje jedan PZP i jednu najudaljeniju regiju ili više njih iz članka 349. UFEU-a i/ili jednu državu AKP-a ili više njih i/ili jednu od država ili područja koji ne pripadaju AKP-u ili više njih.

Članak 75.

Načela financijske suradnje

1. Financijska pomoć Unije temelji se na načelima partnerstva, vlasništva, usklađivanja teritorijalnih sustava, komplementarnosti i supsidijarnosti.
2. Aktivnosti koje se financiraju u okviru ove Odluke imaju oblik programskih i neprogramskih pomoći.
3. Financijska pomoć Unije:
 - (a) provodi se uz dužno poštovanje odgovarajućih zemljopisnih, društvenih i kulturnih karakteristika PZP-ova kao i njihova posebnog potencijala;
 - (b) osigurava ostvarivanje tokova sredstava na predvidivoj i redovitoj osnovi;
 - (c) prilagodljiva je i prilagođena situaciji u svakom PZP-u; i
 - (d) provodi se uz potpuno poštovanje odgovarajućih institucionalnih, pravnih i financijskih ovlasti svakog partnera.
4. Tijela dotičnog PZP-a odgovaraju za provedbene aktivnosti, ne dovodeći u pitanje ovlasti Komisije za osiguravanje dobrog financijskog upravljanja pri korištenju sredstava Unije.

NASLOV 2

POSEBNE ODREDBE ZA FINACIJSKU SURADNJU

Članak 76.

Predmet i područje primjene

U okviru strategije i prioriteta koje su utvrdili predmetni PZP-ovi na lokalnoj ili regionalnoj razini financijska potpora može se dati:

- (a) sektorskim politikama i reformama i projektima koji su u skladu s njima;
- (b) institucionalnom razvoju, izgradnji kapaciteta i integraciji okolišnih aspekata;
- (c) tehničkoj pomoći.

Članak 77.
Razvoj kapaciteta

1. Financijskom pomoći može se između ostalog pridonijeti potpori PZP-ovima u razvijanju potrebnih kapaciteta za definiranje, provedbu i praćenje teritorijalnih i/ili regionalnih strategija i djelovanja radi postizanja općih ciljeva za područja suradnje navedena u dijelu II. i III.
2. Unija podupire napore PZP-ova u razvijanju pouzdanih statističkih podataka u pogledu tih područja.
3. Unija može poduprijeti PZP-ove u njihovim naporima za poboljšanjem usporedivosti njihovih makroekonomskih pokazatelja.

Članak 78.
Tehnička pomoć

1. Na inicijativu Komisije sredstvima Unije mogu se pokriti izdaci za potporu provedbi Odluke i postizanju njezinih ciljeva, uključujući administrativnu potporu aktivnostima pripreme, praćenja, nadzora, kontrole, revizije i evaluacije potrebnima za takvu provedbu, te izdaci u sjedištu i delegacijama Unije za administrativnu potporu potrebnu za provedbu programa i upravljanje aktivnostima koje se financiraju na temelju ove Odluke, uključujući aktivnosti informiranja i komunikacije te korporativne informacijske i tehnološke sustave.
2. Na inicijativu PZP-ova mogu se financirati mjere studije ili tehničke pomoći radi provedbe aktivnosti predviđenih za programske dokumente. Komisija može odlučiti financirati takvo djelovanje iz programske pomoći ili omotnice predviđene za mjere tehničke suradnje.

NASLOV 3

PROVEDBA FINANCIJSKE SURADNJE

Članak 79.
Opća načela

Osim ako je drugačije određeno ovom Odlukom, financijska pomoć Unije provodi se u skladu s ciljevima i načelima ove Odluke, Financijske uredbe i Uredbe o NDICI-ju, a posebno glavom II., poglavljem I., osim članaka 13. i 15., članka 14. stavaka 1. i 4., poglavljem III., osim članka 21. stavka 1., članka 21. stavka 2. točaka (a) i (b) i članka 21. stavka 3. te poglavljem V., osim članka 31. stavaka 1., 4., 6., 9. i članka 32. stavka 3. Postupak iz članka 80. ove Odluke ne primjenjuje se na slučajeve iz članka 21. stavka 2. točke (c) [Uredbe o NDICI-ju].

Članak 80.
Donošenje višegodišnjih okvirnih programa, akcijskih planova i mjera

Komisija na temelju ove Odluke donosi, u obliku „jedinstvenih programskih dokumenata”, višegodišnje okvirne programe iz članka 12. [Uredbe o NDICI-ju] zajedno s odgovarajućim akcijskim planovima i mjerama iz članka 19. [Uredbe o NDICI-ju] u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 88. stavka 5. ove Odluke. Taj se postupak primjenjuje i na preispitivanja iz članka 14. stavka 3. [Uredbe o NDICI-ju] čiji je učinak bitno mijenjanje sadržaja višegodišnjih okvirnih programa.

Kada je riječ o Grenlandu, akcijske planove i mjere iz članka 19. [Uredbe o NDICI-ju] može se donijeti odvojeno od višegodišnjih okvirnih programa.

Članak 81.

Prihvatljivost za teritorijalno financiranje

1. Javna tijela PZP-ova ispunjavaju uvjete za financijsku potporu predviđenu u ovoj Odluci.
2. Podložno sporazumu tijela dotičnih PZP-ova, sljedeći subjekti ili tijela ispunjavaju uvjete za financijsku potporu predviđenu u ovoj Odluci:
 - (a) lokalne, nacionalne i/ili regionalne javne ili polujavne agencije, službe ili lokalna tijela PZP-ova, a posebno njihove financijske institucije i razvojne banke;
 - (b) trgovačka društva i poduzeća PZP-ova i regionalnih skupina;
 - (c) trgovačka društva i poduzeća države članice kako bi im se omogućilo da, uz svoje vlastite doprinose, poduzimaju korisne projekte na području nekog PZP-a;
 - (d) financijski posrednici PZP-ova ili Unije koji promiču i financiraju privatna ulaganja u PZP-ove; i
 - (e) sudionici decentralizirane suradnje i drugi nevladini sudionici iz PZP-ova i Unije kako bi im se omogućila provedba gospodarskih, kulturnih, socijalnih i obrazovnih projekata i programa u PZP-ovima u okviru decentralizirane suradnje, kako je navedeno u članku 12. ove Odluke.

Članak 82.

Prihvatljivost za regionalno financiranje

1. Regionalna alokacija može se upotrijebiti za aktivnosti od kojih imaju koristi i koje uključuju:
 - (a) dva PZP-a ili više njih bez obzira na njihovu lokaciju;
 - (b) PZP-ove i Uniju kao cjelinu;
 - (c) dva PZP-a ili više njih bez obzira na njihovu lokaciju i barem jedno od sljedećeg:
 - i. jednu najudaljeniju regiju iz članka 349. UFEU-a ili više njih;
 - ii. jednu državu AKP-a ili više njih i/ili jednu od država ili područja koji ne pripadaju AKP-u ili više njih;
 - iii. jedno ili više regionalnih tijela čiji članovi su PZP-ovi;
 - v. jedan ili više subjekata, tijela ili drugih tijela iz najmanje jednog PZP-a koji su članovi EGTS-a u skladu s člankom 8. ove Odluke, jednu ili više najudaljenijih regija i jednu ili više susjednih država AKP-a i/ili država ili područja koji ne pripadaju AKP-u.
2. U okviru regionalne alokacije iz članka 74., unutarregionalna alokacija može se upotrijebiti za aktivnosti od kojih imaju koristi i koje uključuju:
 - (a) jedan ili više PZP-ova i jednu ili više najudaljenijih regija iz članka 349. UFEU-a;
 - (b) jedan ili više PZP-ova i jednu ili više susjednih država AKP-a i/ili država ili područja koji ne pripadaju AKP-u;
 - (c) jedan ili više PZP-ova, jednu ili više najudaljenijih regija i jednu ili više država AKP-a i/ili država ili područja koji ne pripadaju AKP-u;
 - (d) dva ili više regionalnih tijela čiji članovi su PZP-ovi;

- (e) jedan ili više subjekata, tijela ili drugih tijela iz najmanje jednog PZP-a koji su članovi EGTS-a u skladu s člankom 8. ove Odluke, jednu ili više najudaljenijih regija i jednu ili više susjednih država AKP-a i/ili država ili područja koji ne pripadaju AKP-u.
- 3. Financijska sredstva za omogućivanje sudjelovanja država AKP-a, najudaljenijih regija i drugih zemalja i područja u programima regionalne suradnje PZP-ova dodaju se sredstvima alociranim PZP-ovima u okviru ove Odluke.
- 4. Sudjelovanje država AKP-a, najudaljenijih regija i drugih zemalja u programima utvrđenim u skladu s ovom Odlukom predviđa se samo ako:
 - (a) postoje istovrijedne odredbe u okviru relevantnih programa Unije ili relevantnih programa financiranja trećih zemalja i područja koji nisu obuhvaćeni programima Unije; i
 - (b) poštuje se načelo proporcionalnosti.

Članak 83.

Ispunjavanje uvjeta za ostale programe Unije

- 1. Fizičke osobe iz PZP-a, kako su definirane u članku 50. i, kada je to potrebno, odgovarajuća javna i/ili privatna tijela i institucije u PZP-u, ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u programima Unije i financiranju iz njih, podložno pravilima i ciljevima programa i mogućeg režima koji se primjenjuje na državu članicu s kojom je PZP povezan.
- 2. PZP-ovi ispunjavaju uvjete i za potporu u okviru programa i instrumenata Unije za suradnju s drugim zemljama, kao što je [Uredba o NDICI-ju], podložno pravilima, ciljevima i režimu tih programa.
- 3. PZP-ovi Komisiji dostavljaju izvješće o tom sudjelovanju u programima Unije svake godine počevši od 2022.

Članak 84.

Izvješćivanje

Komisija ispituje ostvareni napredak u provedbi financijske pomoći pružene PZP-ovima na temelju ove Odluke i podnosi izvješće Vijeću o provedbi i rezultatima te financijske suradnje svake godine počevši od 2022. Izvješće se šalje Europskom parlamentu, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija.

Članak 85.

Financijski nadzor

- 1. PZP-ovi snose primarnu odgovornost za financijski nadzor sredstava Unije. On se provodi, ako je potrebno, u koordinaciji s državom članicom s kojom je PZP povezan u skladu s važećim nacionalnim zakonodavstvom.
- 2. Komisija je nadležna za sljedeće:
 - (a) osiguravanje postojanja i pravilnog funkcioniranja sustava upravljanja i nadzora u predmetnom PZP-u kako bi se osigurala ispravna i učinkovita upotreba sredstava Unije; i
 - (b) u slučaju nepravilnosti, za slanje preporuka ili zahtjeva za korektivne mjere kako bi se ispravile te nepravilnosti i svaki nedostatak u upravljanju.
- 3. Komisija, PZP i, ako je potrebno, država članica s kojom je PZP povezan surađuju na temelju administrativnih dogovora tijekom godišnjeg ili dvogodišnjeg sastanka kako bi koordinirali programe, metodologiju i provedbu nadzora.

4. U pogledu financijskih korekcija:

(a) predmetni PZP u prvom je redu odgovoran za otkrivanje i ispravljanje financijskih nepravilnosti;

(b) međutim, u slučaju nedostataka dotičnog PZP-a, ako PZP ne ispravi nepravilnosti i ako je pokušaj mirenja neuspješan, Komisija intervenira kako bi se smanjio ili povukao iznos ukupne alokacije u skladu s odlukom o financiranju programskog dokumenta.

DIO V.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 86.

Delegiranje ovlasti Komisiji

Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 87. u svrhu izmjene Priloga II., III. i IV. radi uzimanja u obzir tehnološkog razvoja i promjena u carinskom i trgovinskom zakonodavstvu.

Kako bi se osigurala učinkovita procjena napretka u ostvarenju ciljeva ove Odluke, Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 87. u svrhu izmjene Priloga I. članka 3. radi preispitivanja ili dopune pokazatelja, ako je to potrebno, i dopune ove Odluke odredbama o uspostavi okvira za praćenje i ocjenjivanje.

Članak 87.

Postupak delegiranja

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 86. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od 1. siječnja 2021. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti automatski se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Vijeće tom produljenju usprotivi najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Vijeće u svakom trenutku može opozvati delegiranje ovlasti iz članka 86. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Čim donese delegirani akt, Komisija ga priopćuje Vijeću.
5. Delegirani akt donesen na temelju članka 86. stupa na snagu samo ako Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Vijeću na njega ne podnese nikakav prigovor ili ako je prije isteka tog roka Vijeće obavijestilo Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Vijeća.

Članak 88.

Odbor

1. Komisiji pomaže odbor („Odbor PZP”). Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011⁴³.
2. Za potrebe članka 10. stavka 6. i članka 16. stavka 8. Priloga II. ovoj Uredbi, Komisiji pomaže Odbor za carinski zakonik, osnovan člankom 285. stavkom 1. Uredbe (EU) br.

⁴³ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije, SL L 55, 28.2.2011., str. 13.

952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁴. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

3. Za potrebe članka 2. Priloga III. i članka 5. i 6. Priloga IV. Komisiji pomaže Odbor osnovan člankom 4. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 260/2009⁴⁵. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
4. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
5. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.
6. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 8. Uredbe (EU) br. 182/2011, u vezi s njezinim člankom 4.
7. Kada se mišljenje odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata kada u roku za davanje mišljenja to odluči predsjednik odbora ili to zahtijeva obična većina članova odbora.

Članak 89.

Informiranje, priopćavanje i promidžba

1. Korisnici sredstava Unije na temelju ove Odluke priznaju porijeklo i jamče vidljivost financiranja Unije (posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata) pružajući usklađene, učinkovite i proporcionalne ciljne informacije različitoj publici, uključujući medije i javnost.
2. Komisija provodi aktivnosti obavješćivanja i priopćivanja u pogledu Programa, djelovanja i rezultata. Financijski izvori dodijeljeni Programu također pridonose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije ako se odnose na ciljeve navedene u članku 3.

Članak 90.

Klauzula o Europskoj službi za vanjsko djelovanje

Ova Odluka primjenjuje se u skladu s Odlukom Vijeća 2010/427/EU⁴⁶.

Članak 91.

Odredbe o stavljanju izvan snage i prijelazne odredbe

1. Odluka Vijeća 2013/755/EU stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.
2. Ova Odluka ne utječe na nastavak ili izmjenu predmetnih djelovanja do njihova zaključenja, na temelju Odluke Vijeća 2013/755/EU koja se nastavlja primjenjivati na predmetna djelovanja do njihova zaključenja.
3. Financijskom omotnicom za Program mogu se pokriti i troškovi tehničke i administrativne pomoći potrebne radi osiguravanja prijelaza između Programa i mjera donesenih u skladu s Odlukom Vijeća 2013/755/EU.
4. Odobrena sredstva mogu se prema potrebi unijeti u proračun nakon 2027. za pokrivanje troškova predviđenih u članku 78. kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do 31. prosinca 2027.

⁴⁴ Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije, SL L 269, 10.10.2013., str. 1.

⁴⁵ Uredba Vijeća (EZ) br. 260/2009 od 26. veljače 2009. o zajedničkim pravilima za uvoz, SL L 84, 31.3.2009., str. 1.

⁴⁶ Odluka Vijeća 2010/427/EU od 26. srpnja 2010. o utvrđivanju ustroja i rada Europske službe za vanjsko djelovanje, SL L 201, 3.8.2010., str. 30.

Članak 92.
Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Vijeće
Predsjednik

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 1.1. Naslov prijedloga/inicijative
- 1.2. Predmetna područja politike (*klaster programa*)
- 1.3. Vrsta prijedloga/inicijative
- 1.4. Osnova prijedloga/inicijative
- 1.5. Trajanje i financijski učinak
- 1.6. Predviđeni načini upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

- 2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja
- 2.2. Sustav upravljanja i kontrole
- 2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak
- 3.2. Procijenjeni učinak na rashode
 - 3.2.1. *Sažetak procijenjenog učinka na rashode*
 - 3.2.2. *Procijenjeni učinak na administrativna odobrena sredstva*
 - 3.2.3. *Doprinos trećih strana*
- 3.3. Procijenjeni učinak na prihode

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Odluka o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije s jedne strane te Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane („Odluka o prekomorskom pridruživanju”)

1.2. Predmetna područja politike (*klaster programa*)

Odluka je nastala spajanjem postojeće Odluke o prekomorskom pridruživanju (2013/755/EU) i postojeće Odluke u Grenlandu (2014/137/EU).

Područje politike je sljedeće:

15. Vanjsko djelovanje

15.05. Prekomorske zemlje i područja (uključujući Grenland).

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

novo djelovanje

novo djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja⁴⁷

produženje postojećeg djelovanja

spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Osnova prijedloga/inicijative

1.4.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

Dugoročni cilj instrumenta promicanje je gospodarskog i socijalnog razvoja PZP-ova te uspostava bliskih gospodarskih odnosa između njih i Unije u cjelini. Pridruživanjem se tome želi pridonijeti u kratkom roku unapređenjem konkurentnosti i jačanjem otpornost PZP-ova, smanjenjem njihove gospodarske i ekološke osjetljivosti i promicanjem njihove suradnje s drugim partnerima.

1.4.2. *Dodana vrijednost angažmana Unije (može proizlaziti iz raznih čimbenika, npr. bolje koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost angažmana Unije” vrijednost je intervencije Unije koja je dodana vrijednosti koju bi države članice inače ostvarile svojim zasebnim djelovanjima.*

Razlozi za djelovanje na europskoj razini (*ex ante*)

Prekomorske zemlje i područja (PZP) pridruženi su Europskoj uniji od stupanja na snagu Ugovora iz Rima u 1958. Pridruživanje PZP-ova Uniji proizlazi iz ustavnih odnosa koje te zemlje i teritoriji imaju sa tri države članice. Prekomorske zemlje i područja nisu dio carinskog područja Unije i nalaze se izvan unutarnjeg tržišta. Osim toga, većina PZP-ova suočava se s posebnim izazovima zbog svoje veličine, položaja, udaljenosti i ograničene gospodarske osnove. EU je u tom kontekstu sredstvima ERF-a proteklih desetljeća financirao teritorijalne i regionalne programe u PZP-ovima; zadnju je financijsku potporu dodijelio u okviru 11. ERF-a i trebao bi je nastaviti pružati i u budućnosti.

⁴⁷

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

Grenland je (nakon referenduma) istupio iz EU-a u 1985. i postao PZP. U okviru sporazuma o istupanju s Danskom i Grenlandom (Grenlandski ugovor) Grenlandu je dodijeljena naknada za gubitak financijskih sredstava EU-a putem sporazuma o ribarstvu. Nakon smanjenja te financijske naknade Vijeće je 2006. uz već postojeći sporazum o ribarstvu odlučilo uspostaviti namjenski instrument za potporu razvoja Grenlanda.

Kada je riječ o budućnosti odnosa s PZP-ovima i Grenlandom, pristup EU-a temelji se na uzajamno korisnoj suradnji, a poseban naglasak stavlja se na za njih važne prioritete, kao što je poboljšanje konkurentnosti, jačanje otpornosti i smanjenje osjetljivosti te promicanje suradnje između PZP-ova i njihovih regionalnih, europskih i međunarodnih partnera.

Dodana vrijednost EU-a može se ostvariti na temelju iznosa sredstava koje EU distribuira kroz svoje instrumente, relativno fleksibilnih oblika upravljanja i predvidivosti resursa tijekom trajanja VFF-a.

EU posjeduje veliko stručno znanje u ključnim područjima za koje u PZP-ovima postoji interes i potreba (primjerice regionalna kohezija, gospodarske integracije, klimatske promjene) i stekao je vrijedno iskustvo u okviru vlastitih uspješnih politika (primjerice stručno znanje u području sigurnosti hrane stečeno u okviru zajedničke poljoprivredne politike). U nekim područjima u kojima su države članice odlučile da neće djelovati ili to nisu u mogućnosti činiti, EU je i dalje glavni, a ponekad i jedini subjekt koji provodi intervenciju.

EU je globalno prisutan kroz svoje delegacije, a time dobiva golemu mrežu informacija o kretanjima u zemljama i regijama širom svijeta. To EU-u omogućuje da bude trajno svjestan novih potreba i problema te da na odgovarajući način preraspodijeli resurse. Već postojeća komplementarnost djelovanja EU-a i djelovanja država članica sve je izraženija. Time se jačaju politički dijalog i suradnja, što se sve više odražava u zajedničkom programiranju s državama članicama.

EU može dopunjavati aktivnosti država članica i u potencijalno opasnim situacijama ili u slučaju posebno skupih intervencija, kao što su krize uzrokovane klimatskim promjenama s kojima se PZP-ovi često suočavaju.

Očekivana ostvarena dodana vrijednost Unije (*ex post*):

Očekivana dodana vrijednost koju stvara nova Odluka o prekomorskom pridruživanju trebala bi se temeljiti na rezultatima preispitivanja instrumenata za vanjsko financiranje koje je provedeno sredinom provedbenog razdoblja. U slučaju PZP-ova i Grenlanda zaključeno je da su oba instrumenta primjerena svrsi i da su u okviru suradnje s PZP-ovima i partnerstva s Grenlandom postignuti pozitivni rezultati u odnosu na različite ocjenjivane parametre (učinkovitost itd.). Očekuje se nastavak tog pozitivnog trenda u okviru predloženog instrumenta.

Konkretno i s obzirom na posebnosti PZP-ova i njihov poseban odnos s EU-om, novim financijskim instrumentom koji obuhvaća sve PZP-ove osigurat će se:

jedinstveno upravljanje – isti izvor financiranja (proračun) za sve PZP-ove stvorit će sinergije u programiranju i provedbi;

konsolidacija zajedničkih ciljeva;

pojednostavnjenje i koherentnost pravnog okvira;

povećana vidljivost PZP-ova kao skupine.

U predloženom instrumentu uzima se u obzir istupanje Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 29. ožujka 2019., koje će stupiti na snagu nakon isteka prijelaznog razdoblja 1. siječnja 2021., i stoga se on ne primjenjuje na britanske PZP-ove.

1.4.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Preispitivanje 11. ERF-a i Odluke o Grenlandu sredinom provedbenog razdoblja:

11. ERF u pogledu PZP-ova: tijekom razdoblja 2014.–2020. i u skladu s Odlukom o prekomorskom pridruživanju PZP-ovi imaju pristup trima izvorima financiranja, odnosno 11. ERF-u, proračunu EU-a (načelo prihvatljivosti za sve programe i instrumente EU-a, uključujući tematski dio Instrumenta za razvojnu suradnju) i EIB-u. U okviru 11. ERF-a PZP-ovima je na raspolaganju 364,5 milijuna EUR.

Financijska potpora PZP-ovima nije ograničena na opći cilj ERF-a, odnosno iskorjenjivanje siromaštva, jer je cilj pridruživanja PZP-ova EU-u „promicanje gospodarskog i socijalnog razvoja tih zemalja i područja te uspostava bliskih gospodarskih odnosa između njih i Unije u cjelini”. Sredstvima iz 11. ERF-a u PZP-ovima se pruža potpora raznim sektorima, u kojima se provode brojne politike s posebnim naglaskom na okoliš/bioraznolikost/prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, obnovljive izvore energije, obrazovanje, telekomunikacije/digitalnu povezivost i turizam. Utvrđeno je da je 11. ERF-a relevantan i učinkovit instrument za podupiranje ciljeva pridruživanja PZP-ova EU-u. Međutim, neki PZP-ovi redovito se zalažu za jednostavnije postupke programiranja i provedbe zbog ograničenosti svojih administrativnih kapaciteta. Osim toga, postojeće odredbe za poticanje regionalne suradnje među raznim kategorijama regionalnih dionika (PZP-ovi, zemlje AKP-a i njihove susjedne najudaljenije regije i zemlje u razvoju koje nisu zemlje AKP-a) dosad nisu bile dovoljno iskorištene.

Odluka o Grenlandu: Odlukom se temeljnom programu proračunske potpore za razdoblje 2014.–2020. dodjeljuje 217,8 milijuna EUR, što odgovara iznosu od 31 milijuna EUR godišnje, i ona je glavni instrument financiranja EU-a i regulatorni okvir u proračunu EU-a te temelj odnosa između EU-a i Grenlanda. Njome se dopunjuje Odluka o prekomorskom pridruživanju te sporazum o partnerstvu u ribarstvu i zajednička izjava o odnosima između EU-a i Grenlanda iz 2014. Cilj Odluke o Grenlandu očuvati je bliske i trajne veze između partnera te istodobno poduprijeti održivi razvoj Grenlanda. Dva glavna cilja jesu poduprijeti Grenland u rješavanju njegovih glavnih izazova (osobito diversifikacije gospodarstva) i pridonijeti kapacitetima grenlandske uprave za osmišljavanje i provođenje nacionalnih politika. U temeljnom programskom dokumentu za održivi razvoj Grenlanda za razdoblje 2014.–2020. podržavaju se ciljevi Odluke o Grenlandu poticanjem pametnog rasta ulaganjem u obrazovanje i istraživanje i uključivog rasta pružanjem usluga obrazovanja kojim se stječu kvalifikacije većem dijelu stanovništva kako bi se osigurala radna mjesta, smanjilo siromaštvo i stvorili održivi temelji za gospodarski rast.

U okviru programa proračunske potpore za obrazovanje postižu se pozitivni pomaci pa je tako većina ciljeva (74,12 %) u 2016. ispunjena ili čak premašena. Međutim mjerenje učinka gospodarskih ciljeva Odluke o Grenlandu pokazalo se složenijim jer su oni dugoročni i zato nisu odmah vidljivi. Ipak, uočeni su pozitivni trendovi u obliku razvoja novih sektora (npr. otvaranje rudnika), veće stope završetka obrazovanja i većeg kapaciteta vlade za formuliranje dugoročnih politika. Nadalje,

stalnim formalnim i neformalnim dijalogom o politikama potiče se uzajamno razumijevanje među partnerima i snažna suradnja u važnim područjima kao što je Arktik. Grenland sudjeluje u politici EU-a za Arktik 2016. i podupire zahtjev EU-a za mjesto promatrača u Arktičkom vijeću. Očekuje se nastavak tih trendova nakon 2020. i njihov daljnji razvoj.

Odlukom o Grenlandu propisuje se svrsishodan instrument koji EU-u i Grenlandu omogućuje daljnje produblјivanje odnosa i suradnju nakon 2020.

U ciljevima pridruživanja PZP-ova, uključujući Grenland, kako su navedeni u člancima 198. i 199. UFEU-a, poziva se na sveobuhvatno partnerstvo koje se sastoji od institucionalnog okvira i trgovinskih aranžmana te obuhvaća mnoga područja suradnje, kao i osnovna načela kojima se uređuje financijska pomoć Unije PZP-ovima. Za to je potreban širok i dalekosežan pravni instrument.

Uzimajući u obzir posebnosti PZP-ova i njihov poseban odnos s EU-om, novim financijskim instrumentom za sve PZP-ove koji obuhvaća politički i pravni okvir i provedbu suradnje osigurat će se učinkovitost, konsolidacija dijeljenih ciljeva i usklađenost te veća vidljivost PZP-ova kao skupine. U ovom Prijedlogu predstavlja se pristup koji je fleksibilan i prilagođen situaciji u svakom PZP-u.

1.4.4. Usklađenost i moguća sinergija s ostalim odgovarajućim instrumentima

Cilj je ažurirane Odluke o prekomorskom pridruživanju osigurati potpunu komplementarnost s najrelevantnijim zakonodavnim aktima za razdoblje nakon 2020., a posebno sa:

Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI): kako bi se osigurala usklađenost i učinkovitost, u okviru Odluke će se, osim ako je drugačije određeno, primjenjivati odredbe NDICI-ja za provedbu, evaluaciju i praćenje. U nacrtu uredbe predviđeno je da će PZP-ovi biti prihvatljivi za tematske programe u skladu s ovom Uredbom te za 3. stup namijenjen djelovanjima za brzi odgovor. Uredba o NDICI-ju i ažurirana Odluka o prekomorskom pridruživanju sadržavaju i odredbu kojom se omogućuje osnivanje unutarregionalne inicijative među PZP-ovima, partnerskim zemljama i najudaljenijim regijama EU-a.

Uredbama o regionalnim politikama: ažurirana Odluka o prekomorskom pridruživanju i predložene uredbe regionalne politike osmišljene su radi jačanja odredaba za poticanje osnivanja unutarregionalnih inicijativa koje uključuju PZP-ove, partnerskim zemljama i najudaljenije regije EU-a.

Ostalim politikama i programima EU-a: PZP-ovi će i dalje biti prihvatljivi u okviru svih politika i programa EU-a, osim ako je u odgovarajućim propisima drukčije navedeno. Stoga će biti prihvatljivi za financiranje u okviru programa ERASMUS +, Obzor 2020., COSME itd.

1.5. Trajanje i financijski učinak

ograničeno trajanje

na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG

financijski učinak od GGGG do GGGG za odobrena sredstva za preuzete obveze i od GGGG do GGGG za odobrena sredstva za plaćanje.

neograničeno trajanje

Provedba s početnim razdobljem od 2021. nadalje

1.6. Predviđeni načini upravljanja⁴⁸

Izravno upravljanje koje provodi Komisija

putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije;

putem izvršnih agencija

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

Neizravno upravljanje povjerenjem zadaća izvršenja proračuna:

trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile;

međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti);

EIB-u i Europskom investicijskom fondu;

tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe;

tijelima javnog prava;

tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva;

tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva;

osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. Ugovora u Europskoj uniji i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

Ako je označeno više načina upravljanja, pojedinosti navesti u odjeljku „Napomene”.

Napomene

Sve predviđene načine upravljanja treba znati primijeniti na vanjske rashode, prema potrebi i u skladu s odlukama donesenima tijekom provedbe.

⁴⁸ Informacije o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BudgWeb:

<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Komisijini sustavi za praćenje i ocjenjivanje sve su usmjereniji na rezultate, a uključuju interno osoblje, provedbene partnere i vanjske stručnjake.

Nadležni službenici u delegacijama i sjedištu neprestano prate provedbu projekata i programa na temelju informacija koje su dostavili provedbeni partneri u okviru redovitog izvješćivanja i, kad god je to moguće, putem terenskih posjeta. Unutarnje praćenje daje vrijedne informacije o napretku i omogućuje nadležnim službenicima prepoznavanje stvarnih i potencijalnih problema i poduzimanje korektivnih mjera.

Osim toga, koriste se usluge vanjskih neovisnih stručnjaka, koji provode procjenu učinkovitosti vanjskog djelovanja EU-a s pomoću tri različita sustava. Tim se procjenama pridonosi povećanju odgovornosti i poboljšanju intervencija u tijeku, a one sadržavaju i pouke iz prošlih iskustava koje se uzimaju u obzir pri osmišljavanju budućih politika i djelovanja.

Pravila praćenja i izvješćivanja predložena u Uredbi o NDICI-ju primjenjivat će se u okviru instrumenta za PZP-ove (nova Odluka o prekomorskom pridruživanju, članak 84.).

Komisija ispituje napredak ostvaren u provedbi mjera Unije za vanjsko financiranje i, počevši od 2021., podnosi Europskom parlamentu i Vijeću godišnje izvješće o provedbi djelovanja koja se financiraju. To izvješće dostavlja se i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija.

Osim toga, svi Komisijini alati za unutarnje praćenje (npr. praćenje usmjereno na rezultate), evaluaciju i izvješćivanje bit će primjenjivi na ažuriranu Odluku o prekomorskom pridruživanju nakon 2020.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Načini provedbe:

Nisu predviđene bitne promjene načina upravljanja, a iskustva koja su službe Komisije i dionici u provedbi stekli tijekom prethodnih programa pridonijet će boljim rezultatima u budućnosti.

Djelovanja koja se financiraju u skladu s ovom Odlukom provodit će se u okviru izravnog upravljanja Komisije iz sjedišta i/ili preko delegacija Unije i u okviru neizravnog upravljanja bilo kojeg od subjekata navedenih u članku 62. stavku 1. točki (c) nove Financijske uredbe kako bi se bolje ostvarili ciljevi Odluke.

Kada je riječ o neizravnom upravljanju, kako je navedeno u članku 154. nove Financijske uredbe, ti subjekti moraju osigurati razinu zaštite financijskih interesa EU-a jednaku razini u okviru izravnog upravljanja. Bit će provedena *ex-ante* procjena na temelju stupova sustava i postupaka subjekata u skladu s načelom proporcionalnosti i uzimajući u obzir prirodu djelovanja i uključene financijske rizike. Ako je to potrebno za provedbu ili ako su u izvješćima o aktivnostima izražene zadržke, bit će utvrđeni i provedeni akcijski planovi s posebnim mjerama za

smanjenje rizika. Osim toga, provedbu mogu pratiti odgovarajuće mjere nadzora koje je odredila Komisija.

Struktura unutarnje kontrole

Postupkom unutarnje kontrole / upravljanja na odgovarajući se način jamči postizanje ciljeva djelotvornosti i učinkovitosti vlastitih operacija, pouzdanost vlastita financijskog izvješćivanja i usklađenost s relevantnim zakonodavnim i postupovnim okvirom.

Djelotvornost i učinkovitost

Službe za provedbu nastavit će upotrebljavati prilagođeni okvir upravljanja potporama za sve svoje instrumente, uz već postojeće elemente strateške politike i planiranja na razini Komisije, unutarnju reviziju i ostale zahtjeve iz Komisijina okvira unutarnje kontrole, a kako bi osigurale djelotvornost i učinkovitosti svojih operacija (i kako bi ublažile visoku razinu rizika u okruženju u kojem se pruža vanjska pomoć). Taj će prilagođeni okvir upravljanja potporama uključivati:

- decentralizirano upravljanje većinom vanjske pomoći koje provode delegacije Unije u tom području;
- jasne i formalizirane linije financijske odgovornosti od delegiranog dužnosnika za ovjeravanje (glavni direktor) daljnjim delegiranjem do dužnosnika za ovjeravanje (direktor) u sjedištu pa sve do voditelja delegacije;
- izvješća koja delegacije EU-a redovno dostavljaju sjedištu (izvješća o upravljanju vanjskom pomoći), uključujući godišnju izjavu o jamstvu koju daje voditelj delegacije;
- osiguranje opsežnog programa osposobljavanja osoblja u sjedištu i u delegacijama;
- znatnu potpora i brojne smjernice koje sjedište osigurava delegacijama (uključujući putem interneta);
- redovne nadzorne posjete delegacijama svakih 3 do 6 godina;
- metodologiju upravljanja projektnim i programskim ciklusom, uključujući: kvalitetne alate potpore za planiranje intervencije, metodu njezina izvršenja, mehanizam financiranja, sustav upravljanja, procjenu i izbor svih provedbenih partnera itd.; alate za upravljanje programima i projektima, alate za praćenje programa i projekata te izvješćivanje o njima radi učinkovite provedbe uključujući redovno vanjsko praćenje projekata na terenu; i važne komponente evaluacije i revizije;
- pojednostavnjenja koja će se nastojati postići većom upotrebom jednostavnijih mogućnosti financiranja i oslanjanjem na provedene revizije partnerskih organizacija. Nastavit će se provoditi kontrole različitih vrsta rizika u skladu s osnovnim rizicima.

Financijsko izvješćivanje i obračun

Službe za provedbu i dalje će nastojati postići najviše standarde računovodstva i financijskog izvješćivanja upotrebom računovodstvenog sustava Komisije utemeljenog na obračunu (ABAC) i posebnih alata za vanjsku pomoć poput Zajedničkog informacijskog sustava Relex (CRIS) i njegova nasljednika (OPSYS).

Metode kontrole usklađenosti s relevantnim zakonodavnim i proceduralnim okvirom utvrđene su u dijelu 2.3. (mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti).

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima radi smanjivanja tih rizika*

Rizično okruženje

Za operativno okruženje u kojem se pruža potpora u okviru ovog instrumenta karakteristični su sljedeći rizici, koji mogu uzrokovati neostvarivanje ciljeva instrumenta, nedovoljno dobro financijsko upravljanje i/ili neusklađenost s primjenjivim pravilima (pogreške povezane sa zakonitošću i pravilnošću):

- gospodarska/politička nestabilnost i/ili prirodne katastrofe mogu dovesti do poteškoća i kašnjenja u osmišljavanju i provedbi intervencija, posebno u nestabilnim državama;
- nedostatak institucijskih i administrativnih kapaciteta u partnerskim zemljama može dovesti do poteškoća i kašnjenja u osmišljavanju i provedbi intervencija;
- geografska raspršenost projekata i programa (koji obuhvaćaju mnoge države/područja/regije) može uzrokovati logističke probleme ili probleme povezane s resursima tijekom praćenja, osobito kada je riječ o aktivnostima daljnjeg praćenja na terenu;
- raznolikost mogućih partnera/korisnika s različitim sustavima unutarnje kontrole i kapacitetima može dovesti do fragmentacije i tako smanjiti djelotvornost i učinkovitost resursa koji su Komisiji dostupni za potporu i praćenje provedbe;
- loša kvaliteta i kvantiteta raspoloživih podataka o rezultatima i učinku vanjske pomoći / nacionalnog razvojnog plana provedbe u partnerskim zemljama može Komisiju omesti u izvješćivanju o rezultatima i preuzimanju odgovornost za njih.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Troškovi unutarnje kontrole / upravljanja čine približno 4 % procijenjenog godišnjeg prosjeka od 12,78 milijardi EUR predviđenog za ukupne (operativne i administrativne) obveze za rashode koji se financiraju iz općeg proračuna EU-a za razdoblje 2021.–2027. Taj izračun troškova kontrole odnosi se samo na troškove Komisije, bez država članica ili subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna. Ovlašteni subjekti mogu zadržati do 7 % za upravljanje fondovima, što se može djelomično upotrebljavati za potrebe kontrole.

Ti troškovi upravljanja obuhvaćaju sve osoblje u sjedištu i delegacijama, infrastrukturu, putovanja, osposobljavanje, praćenje, evaluaciju i ugovore o reviziji (uključujući one koje pokreću korisnici).

Omjer upravljačkih i operativnih aktivnosti mogao bi se s vremenom smanjiti zbog bolje i jednostavnije strukture novog instrumenta na temelju izmjena koje se uvode novom Financijskom uredbom. Ključne prednosti tih troškova upravljanja vidljive su u ispunjenju ciljeva politike, djelotvornoj i učinkovitoj upotrebi resursa i provedbi strogih troškovno učinkovitih preventivnih mjera i drugih provjera u cilju osiguranja zakonite i pravilne uporabe sredstava.

Priroda i tematska usmjerenost upravljačkih aktivnosti i provjera usklađenosti koje se odnose na portfelj i dalje će se poboljšavati, ali su ti troškovi u cjelini potrebni za učinkovito i djelotvorno postizanje ciljeva instrumenata uz najmanji rizik neusklađenosti (stopa preostalih pogrešaka ispod 2 %). Oni su znatno manji od rizika povezanih s uklanjanjem ili smanjenjem unutarnje kontrole u tom području visokog rizika.

Očekivana razina rizika nepoštovanja primjenjivih pravila

Kada je riječ o usklađenosti, cilj ovog instrumenta održavanje je povijesne razine rizika od nepoštovanja (stopa pogreške), koja je ukupna preostala „neto” razina pogreške (na višegodišnjoj razini nakon što su za zaključene ugovore izvršene sve planirane kontrole i ispravci) od manje od 2 %. To obično uključuje procijenjeni spektar pogreške od 2 – 5 % u godišnjem nasumičnom uzorku transakcija koji je sastavio Europski revizorski sud u svrhu godišnje izjave o jamstvu (DAS). Komisija to smatra najnižim rizikom od nepoštovanja koji se može postići s obzirom na njegovo visokorizično okruženje, administrativno opterećenje i potrebnu ekonomičnost kontrola usklađenosti. Ako se utvrde slabosti, provest će se ciljane korektivne mjere za osiguranje minimalne stope pogreške.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

S obzirom na visokorizično okruženje u sustavima se trebaju predvidjeti potencijalne pogreške u usklađenosti (nepravilnosti) u transakcijama te se u njih što ranije u postupku isplate treba uključiti visoka razina kontrole prevencije, detekcije i korekcije. To u praksi znači da će se kontrole usklađenosti najviše pouzdati u znatne *ex-ante* provjere na višegodišnjoj osnovi koje će provoditi i vanjski revizori i djelatnici Komisije na terenu prije konačnih projektnih isplata (dok i dalje provode neke *ex-post* revizije), kojima se ide mnogo dalje od financijskih jamstava koje zahtijeva Financijska uredba. Okvir usklađenosti sastoji se, među ostalim, od sljedećih bitnih dijelova:

Preventivne mjere:

- obvezno temeljno osposobljavanje o prijevarama za osoblje koje upravlja potporama i revizore;
- osiguranje smjernica (uključujući i putem interneta), uključujući Praktični vodič za ugovore, Prateći priručnik GU-a DEVCO i Alate za financijsko upravljanje (za provedbene partnere);
- *ex-ante* procjena, da bi se osiguralo da su tijela koja upravljaju relevantnim sredstvima (u okviru zajedničkog i decentraliziranog upravljanja) poduzela odgovarajuće mjere protiv prijave za sprečavanje i otkrivanje prijevara u upravljanju sredstvima EU-a;
- *ex-ante* dubinska provjera mehanizama protiv prijevara dostupnih u partnerskoj zemlji u okviru procjene kriterija prihvatljivosti upravljanja javnim financijama za primanje proračunske potpore (tj. aktivna obveza borbe protiv prijave i korupcije, primjerena inspekcijska tijela, dostatni pravosudni kapaciteti i učinkoviti mehanizmi reagiranja i sankcioniranja);
- mjere za otkrivanje i korektivne mjere;

- vanjske revizije i potvrde (obvezne i utemeljene na riziku) uključujući Europski revizorski sud;
- retrospektivne provjere (na temelju rizika) i povrati;
- obustava financiranja EU-a ako je posrijedi slučaj ozbiljne prijevare, uključujući korupciju na visokoj razini, dok vlasti ne poduzmu prikladne mjere radi ispravka i sprečavanja takvih prijevara u budućnosti;
- sustav ranog otkrivanja i isključenja (EDES);
- suspenzija/prekid ugovora;
- postupak isključenja.

Strategije za borbu protiv prijevara predmetnih službi, koje se redovito revidiraju, prilagodit će se prema potrebi nakon što Komisija objavi novu verziju strategije za borbu protiv prijevara (CAFS) kako bi se osiguralo, između ostalog:

da su unutarnje kontrole povezane s borbom protiv prijevara potpuno usklađene s CAFS-om;

da je pristup za upravljanje rizikom od prijevara prikladan za utvrđivanje područja rizika od prijevara i odgovarajućih odgovora;

da sustavi koji se upotrebljavaju za trošenje sredstava EU-a u trećim zemljama omogućuju prikupljanje relevantnih podataka kako bi se oni mogli upotrijebiti za upravljanje rizikom od prijevara (npr. dvostruko financiranje);

da će se po potrebi uspostaviti skupine za umrežavanje i izraditi odgovarajući informatički alati za analizu slučajeva prijevare povezanih sa sektorom vanjske pomoći.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslov višegodišnjeg financijskog okvira i predložene nove proračunske linije rashoda

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
			zemalja EFTA-e ⁵⁰	zemalja kandidatkinja ⁵¹	trećih zemalja	u smislu članka [21. stavka 2. točke (b)] Financijske uredbe
	Broj 15. Vanjsko djelovanje [VI.][naslov VI.]	Dif./nedif. 49				
VI.	15 01 05 Rashodi za potporu za prekomorske zemlje i područja (uključujući Grenland)	Nedif.	NE	NE	NE	NE
VI.	15 05 01 Prekomorske zemlje i područja	Dif.	NE	NE	NE	NE
VI.	15 05 02 Grenland	Dif.	NE	NE	NE	NE

⁴⁹ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva

⁵⁰ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁵¹ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni učinak na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na rashode

NASLOV VIŠEGODIŠNJEG FINACIJSKOG OKVIRA:	<6.>	[Naslov VI. Susjedstvo i svijet]
---	------	----------------------------------

			2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUPNO
Odobrena sredstva za poslovanje (podijeljena prema proračunskim linijama iz točke 3.1.)	Obveze	(1)	65,927	67,252	68,604	69,984	71,391	72,827	74,292		490,275
	Plaćanja	(2)	14,811	28,930	38,801	48,039	55,861	60,659	63,888	179,286	490,275
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice programa ⁵²	Obveze = plaćanja	(3)	1,329	1,349	1,369	1,389	1,409	1,429	1,449		9,725
UKUPNA odobrena sredstva za omotnicu programa	Obveze	=1+3	67,256	68,601	69,973	71,373	72,800	74,256	75,741		500,000
	Plaćanja	=2+3	16,140	30,279	40,170	49,429	57,270	62,089	65,338	179,286	500,000

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira:	7.	„Administrativni rashodi“
--	----	---------------------------

U ovaj se dio unose „administrativni proračunski podaci“, koji se najprije unose u [prilog zakonodavnom financijskom izvještaju](#), koji se učitava u sustav DECIDE za potrebe savjetovanja među službama.

⁵² Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA“), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUPNO
Ljudski resursi		1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712		11,986
Ostali administrativni rashodi		0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116		0,811
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828		12,797

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	<i>Nakon 2027.</i>	UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva u svim NASLOVIMA višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	69,084	70,429	71,801	73,201	74,628	76,084	77,569		512,797
	Plaćanja	17,968	32,107	41,998	51,257	59,098	63,917	67,166	179,286	512,797

3.2.2. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.

Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	11,986
Ostali administrativni rashodi	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,811
Međuzbroj za NASLOV 7. višegodišnjeg financijskog okvira	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	12,797

Izvan NASLOVA 7.⁵³ višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi	0,829	0,829	0,829	0,829	0,829	0,829	0,829	5,805
Ostali administrativni rashodi	0,500	0,520	0,540	0,560	0,580	0,600	0,620	3,920
Međuzbroj izvan NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	1,329	1,349	1,369	1,389	1,409	1,429	1,449	9,725

UKUPNO	3,158	3,178	3,198	3,218	3,238	3,258	3,278	22,523
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

⁵³ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

3.2.2.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.

Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
Sjedište i predstavništva Komisije	11	11	11	11	11	11	11
Delegacije	1	1	1	1	1	1	1
Istraživanje							
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV) – UO, LO, UNS, UsO i MSD ⁵⁴							
Naslov 7.							
Financirano iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	– u sjedištima	6	6	6	6	6	6
	– u delegacijama	6	6	6	6	6	6
Financirano iz omotnice programa ⁵⁵	– u sjedištima						
	– u delegacijama						
Istraživanje							
Ostalo (navesti)							
UKUPNO	24	24	24	24	24	24	24

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Zadaci će biti iste kao i sada (politike, izrada programa, financiranje i ugovori, ostale horizontalne zadaci)
Vanjsko osoblje	Zadaci će biti iste kao i sada (politike, izrada programa, financiranje i ugovori, ostale horizontalne zadaci)

⁵⁴ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁵⁵ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

3.2.3. Doprinos trećih strana

U prijedlogu/inicijativi:

ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.

predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.

Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:

– na vlastita sredstva

– na ostale prihode

navesti ako su prihodi dodijeljeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda: linija	Učinak prijedloga/inicijative ⁵⁶						
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
Članak							

⁵⁶ Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi umanjeni za 20 % na ime troškova naplate.